25 Years

Indonesia & Slovakia Relations

A Brief Portrait

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF INDONESIA
BRATISLAVA, SLOVAKIA
2018

Second Edition
(Revised 2019)

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF INDONESIA

BHINNEKA TUNGGAL IKA

BRATISLAVA

Obsah / Table of Contents

A. English version 01

B. Slovenská verzia 53

C. Images of Indonesia and Slovakia Relations /
Fotografie indonézsko-slovenských vzťahov 105

A. ENGLISH VERSION

Table of Contents

Foreword **4**
I. Introduction **6**
II. A Brief Portrait of Indonesia and Slovakia Relations. **8**
Recognition of the Slovak Republic by Indonesia 8
Bilateral Relation between Indonesia and Slovakia 8
Bilateral mechanisms to strengthen cooperation 12
Interfaith Dialogue 20
Slovakian and Indonesian Missionaries 20
Education 22
Scholarship 24
Promotion 24
Media 26
Sport 26
Tourism 28
Economic and Development Relations 30
Food Security 32
Trade 32
Investment 33
Slovak – Indonesian Chamber of Commerce and Industry 33
III. Words of Friends on Indonesia - Slovakia Relations **34**
Ambassador Lutfi Rauf 34
Ambassador Harsha E. Joesoef, MSc. 35
Ambassador Djumantoro Purbo 36
Honorable Mrs. Sri Meliyana 38
Mr. Sulaiman R. Saleh, SH 39
Ambassador Milan Lajčiak 40
Ambassador Peter Holásek 41
Ambassador Michal Slivovič 42
Mr. Pavol Demeš 44
Mr. Ing. Milan Compeľ 46
Mr. Ing. Vladimir Pristaš 48
Miss. Mgr. art. Barbora Paulovičová 51
Mr. Ing. Juraj Uvira, PhD.. 52
C. Images of Indonesia and Slovakia Relations **105**

Foreword

Foreword

On the occasion of commemorating the 25th Anniversary of the Republic of Indonesia and the Slovak Republic Diplomatic Relations, the Embassy of Indonesia in Bratislava has the honour to present a brief glimpse of the relations between the two. It hopes to illustrate the progress of the relations in the last 25 years following the independence of the Slovak Republic.

The geographic distance between Indonesia and Slovakia may be extensive but both countries have managed to develop close, mutually enforcing and beneficial relations. Agreements have been signed and cooperation programmes are being implemented. Many challenges may still remain but exciting new prospects lie ahead for both countries. It is our hope that these relations will continue to flourish in the coming years.

I would like to take this opportunity to express our deepest gratitude to all Slovaks and Indonesians who have tirelessly contributed to developing and strengthening the relations between our countries. May the Friends of Indonesia in Slovakia and the Friends of Slovakia in Indonesia continue to contribute to stronger relations in the future.

This book will include statements from members of both the Friends of Indonesia and the Friends of Slovak who have been involved in many different activities in strengthening our relations. I would like to thank all the contributors for their support in this commemorative book.

Last but not least, I wish to thank the Embassy staff who made this publication possible. It is our hope that with limited resources this book could be an evolving documentation on the relations between Indonesia and Slovakia.

I thank you.

Adiyatwidi Adiwoso Asmady
Ambassador of the Republic of Indonesia

A Brief Portrait

I. Introduction

This year, the Slovak Republic is celebrating its 25th anniversary as an independent country. On the 1st of January 1993, the Slovak Republic declared itself to be a new nation with its own sovereignty through a peaceful separation from the Czechoslovak Republic. The new nation of the Slovak Republic had vast support from the international community. Indonesia which has a close and friendly relation with the Czekoslovak Republic since 1950's, had granted its recognition to the Slovak Republic as a sovereign and independent state on the 31st December 1992. From the 1st January 1993 the Republic of Indonesia commenced its diplomatic relations with the Slovak Republic.

In 1995 as relations enhanced, the Republic of Indonesia decided to establish the Embassy of Indonesia in Bratislava. In the same year the Slovak Republic also established its Embassy in Jakarta. Since then the relations have flourished in different sectors as various missions from both of them have also increased. Exchange visits of government officials, business, researchers and students have played a significant role in developing and strengthening the relations of Indonesia and Slovakia.

The visit of both Presidents, (President Megawati Soekarnoputri visited Bratislava in 2002 and the visit of President Ivan Gasparovic to Indonesia in 2011), have been the milestone of the relations between Indonesia and Slovakia. Important foundations to strengthen and enhancing these relations have been agreed upon by establishing bilateral mechanism: Bilateral Consultation Forum, Joint Commission and Business Round Table. Priorities for cooperation in which nine areas were implemented in namely; food security, renewable energy, trade in investment, banking, mass media and broadcasting, higher education, infrastructure and manufacturing, tourism, social and cultural.

This Brief Portrait on Indonesia and Slovakia Relations is written to mark the occasion of the 25th Anniversary of the Diplomatic Relation between Indonesia and Slovakia. This contains information and factual data of the relations and cooperation between the two countries in the past 25 years. Over the past 25 years bilateral relations have enhanced, although many opportunities and potential still remain widely open. People from both countries have become closer although they are far in distance.

This Brief portrait is intended to present activities of the relations between Indonesia and Slovakia in different areas that have brought both of them closer together. This also includes statements from some of the friends who have been involved in enhancing the friendship and cooperation and how they have perceived the relation between Indonesia and Slovakia.

Indonesian Embassy in Bratislava

Hotel Forum (October - December 1995)

Ambrova 33 (December 1995 - March 1997)

Mudronova 51 (April 1997 - December 2009)

Brnianska 31 (January 2010 - present)

Indonesian Ambassadors to Slovakia

Sri Andalia Widodo
November 1995 - March 1999

Malikus Suamin
30 March 1999 - 30 April 2002

Bintang P. Simorangkir
12 November 2002 - 30 November 2005

Lutfi Rauf
17 November 2006 - 30 July 2008

Harsha Edwana Joesoef
March 2009 - October 2012

Djumantoro Purbo
14 Januari 2013 - 30 January 2017

Adiyatwidi A. Asmady
12 September 2017 - *present*

II. A Brief Portrait of Indonesia and Slovakia Relations

Recognition of the Slovak Republic by Indonesia

When the Federal Parliament of the Czechoslovak Republic dissolved on 31st December 1992 and the Slovak Republic became an independent state, the Republic of Indonesia granted recognition of its sovereignty and independence on the same date. Indonesia was one of the first countries to recognize Slovak independence, because Czechoslovakia and Indonesia have had long standing good and friendly relations since the era of President Soekarno.

After granting its recognition to the Slovak Republic on the 1st January 1993, the Republic of Indonesia accredited the Embassy of Indonesia in Prague, Czech Republic, to also cover the Slovak Republic. In 1995, Indonesia and Slovakia officially opened their Embassies consecutively in each capital city: Bratislava and Jakarta. Here is the sequence of the Indonesian Ambassadors to the Slovak Republic that followed:

- Madam Sri Andalia Widodo Sastroamidjojo, MA (November 1995 – March 1999);
- Mr. Malikus Suamin (30 March 1999 – 30 April 2002);
- Mr. Bintang P. Simorangkir (18 November 2002 – 30 November 2005);
- Mr. Lutfi Rauf (17 November 2006 – 30 July 2008);
- Mr. Harsha E. Joesoef (March 2009 – October 2012);
- Mr. Djumantoro Purbo (14 January 2013 – 30 January 2017);
- Madam Adiyatwidi Adiwoso (12 September 2017 - present).

Meanwhile the Slovak Ambassadors to Republic of Indonesia who served in Jakarta as follows:

- Ing. CSc. Peter Ambrovič (May 1995 - May 1998);
  Award : First Class Order of Service "Bintang Jasa Utama" by the Government of Indonesia
- JUDr. Milan Lajčiak (December 1998 - June 2003);
- PhDr. Peter Holásek (August 2003 - June 2009);
- Mgr. Štefan Rozkopál (August 2009 - September 2013);
- Michal Slivovič, MA (February 2014 – July 2018);
- JUDr. Jaroslav Chlebo *(Designated)*

Bilateral Relations between Indonesia and Slovakia

Over the years, Indonesia and Slovakia have intensified their friendly and mutually benefit relations in various areas. It is also indicated by the mutual visits of high ranking government officials (from presidential level and ministerial level) as well as parliamentary delegations.

During the second tenure of Prime Minister Vladimír Mečiar from 13 December 1994 – 30 October 1998, Minister of Foreign and European Affairs of Slovakia, Madam Zdenka Kramplová, visited Indonesia in February 1998 and met with Minister of Foreign Affairs of Indonesia Mr. Ali Alatas to discuss bilateral matters.

Slovak Ambassadors to Indonesia

Peter Ambrovič
12 May 1995 - 30 June 1998

Milan Lajciak
8 December 1998 - 30 June 2003

Peter Holásek
August 2003 until June 2009

Štefan Rozkopál
August 2009 - September 2013

Michal Slivovič
February 2014 - July 2018

State Visits

President Megawati Sukarnoputri's visit to Slovakia, 2002

Presiden Ivan Gašparovič's visit to Indonesia, 2011

In March 29–30 of 2010, Minister of Foreign and European Affairs of Slovakia, Miroslav Lajcak, visited Jakarta and met with Minister of Foreign Affairs of Indonesia, Mr. Marty Natalegawa to discuss how to enhance the good relations between the two countries not only in political issues but also economic cooperation as well as business to business. During his visit, the signing of the Agreement on Visa Exemption for Diplomatic and Service passport holders of Indonesia and Slovakia took place.

The milestones in the relation between Indonesia and Slovakia have been the state visit of the President of Indonesia, Megawati Soekarnoputri, to Bratislava in June 2002 and the official visit of the President of Slovakia, Ivan Gašparovič to Jakarta in October 2012.

On the 19th until the 21st of June 2002, President Megawati Soekarnoputri initiated a visit to Slovakia to discuss with her counterpart, President Rudolf Schuster, ways and means to intensify relations and cooperation between Indonesian and Slovakia. The meeting concluded with a joint declaration with 12 areas of priorities which could be based for enhancing the cooperation namely: food security, renewable energy, trade and investment, banking, mass media and broadcasting, higher education, sport and youth, defense, industry, infrastructure and manufacturing, tourism, social and culture cooperation. It was also followed by a signing for establishing of mutual consultation mechanism known as the joint commission between the Foreign Affairs Minister of Indonesia, Mr. Hassan Wirajuda and his counterpart Mr. Eduard Kukan.

The state visit by the President of Slovakia, President Ivan Gašparovič, to Jakarta from the 9th until the 12th October 2012 laid a stronger foundation for the relations between the two countries. In his visit, President Ivan Gašparovič and President Susilo Bambang Yudhoyono mutually agreed in nine areas of priorities that have common benefits for cooperation focused on, namely: food security, energy renewable, trade and investment, banking, mass media and broadcasting, higher education, infrastructure and manufacturing, tourism, social and culture cooperation.

To enhance economic cooperation, the Coordinating Minister of Economy, Mr. Hatta Rajasa, visited Bratislava for attending the Business Round Table VI in the 11th until the 12th June 2012. He met with President Ivan Gašparovič and Minister of Economy, Ing. Tomáš Malatinský, MBA. He was awarded the degree of Doctor honoris causa from Agriculture University in Nitra for his contributions in the development of economy sector as well as agricultural field. On 10th December 2012, Minister of Economy, Ing. Tomáš Malatinský, MBA went to Indonesia for a working visit and met with his counterpart to discuss the possibility of opening SARIO; preparation of the 3rd joint commission; witnessing the 6 (six) signing of cooperation between the entrepreneurs from both countries.

Until present, Slovakia and Indonesia have reached agreements on various areas as follows:

1. Agreement of the Protection and Enhancement of Investment, Jakarta, 12th July 1994;
2. Agreement for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with respect to Taxes on Income and the Protocol, Jakarta, 12th October 2000;
3. Memorandum of Understanding (MoU) on Bilateral Consultation mechanism between the two Foreign Ministries, Bratislava, June 2002;
4. The Agreement on Economic Cooperation, Jakarta, 2nd May 2006;
5. Agreement on Economy Cooperation, Bratislava, June 2002 (renewed by Agreement on Economic Cooperation, Jakarta, May 2006);

Ministerial Visits & Meeting

Bratislava, 2002

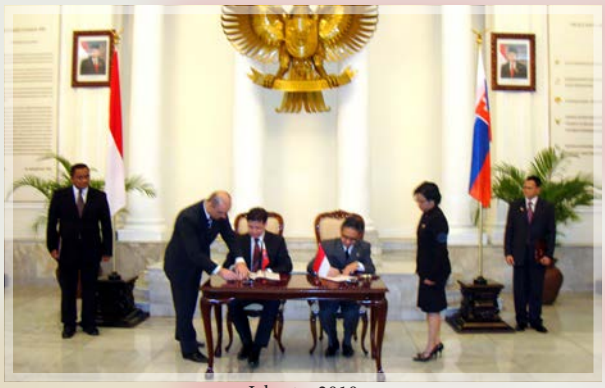

Jakarta, 2010

Jakarta, 2010

Bratislava, 2012

Bratislava, 2009

Vientiane, 2016

6. Protocol Agreement for Establishing the Joint Commission Meeting, Jakarta, 11th June 2007;
7. MoU between SARIO and NAFED in the promotion and development of trade, Jakarta, 11th June 2007;
8. MoU between the Ministry of Agriculture of the Republic of Indonesia and the Ministry of the Republic of Slovakia on Technical Cooperation in the field of Agriculture, Bratislava, 18th January 2009;
9. Agreement between the Government of the Republic of Indonesia and the Government of the Slovak Republic on Visa Exemption for Holders of Diplomatic Passports and Foreign Service Passports, Jakarta, 29th March 2010;
10. Agreement on the Cooperation, Science, Education, Culture, Sports and Youth Agreement between the Government of the Republic of Indonesia and the Government of the Slovak Republic, Jakarta, 29th March 2010;
11. Agreement between the Nuclear energy Regulatory Agency of the Republic of Indonesia and the Nuclear Regulatory Authority of the Slovak Republic for the Exchange of Technical Information and Cooperation in Nuclear Safety, Jakarta, 11th October 2011;
12. Memorandum of Understanding between the National Counter Terrorism Agency of the Republic of Indonesia (BNPT) and the Ministry of Interior of the Slovak Republic on Counter-Terrorism Cooperation, Bratislava, 24th June 2019.

At parliamentary level, the Indonesian parliament has conducted several visits to the Slovak National Parliament as follows:

1. The members of People's Consultative Assembly on 27th - 29th November 2012;
2. The Friendship Bilateral Group (GKSB) delegation of the House of Representatives on 25th - 30th May 2014;
3. The members of Committee II of the Regional Representative Council (DPD) on 13th until 16th December 2015;
4. The Friendship Bilateral Group (GKSB) of the House of Representatives on 11th until 12th September 2017;
5. The members of Commission I from House of Representatives on 24th until 25th April 2018.

Bilateral mechanisms to strengthen cooperation

During the visit of President Megawati Soekarnoputri to Slovakia in 2002, it was decided that bilateral mechanism should be established to discuss further ways and means to strengthen the cooperation. After intensive discussions between the two governments, they came to agreement to establish 3 (three) mechanisms that would cover the cooperation priorities areas as well as include all entities, namely:

1. ***Bilateral Consultation Forum (BCF)*** - It is a biennial meeting at the level of Director General in charge in the Foreign Ministry to discuss bilateral and global political issues, to review the implementation of cooperation in various areas and to seek new initiatives. The meeting takes place alternatively in Indonesia and in Slovakia.
2. ***Joint Commission Meeting (JCM)*** - It is a meeting, which include all the stakeholders from both countries governmental institutions, to discuss various topics relating to the cooperation between Indonesia and Slovakia. The meeting takes place alternatively in Indonesia and in Slovakia.
3. ***Business Round Table Forum (BRT)*** - It is a forum intended for the business community of both countries to interact with each other to develop a network, to create business opportunities, and to work closely together

Bilateral Consultation Forum (BCF)

Bratislava, 2006

Bratislava, 2008

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

to identify constructive and creative ways and to establish cooperation in various fields. Usually the convening of the BRT meeting is back to back with the convening of the JMC. The meeting takes place alternatively in Indonesia and in Slovakia.

Bilateral Consultation Forum (BCF)

1st BCF, Bratislava, Slovakia - 2006

The Meeting was held on the 12th April 2006 where Slovak delegation was led by Mr. Miroslav Lajčák, Director General of Political Affairs of the Ministry of Foreign and European Affairs of the Slovak Republic and the Indonesian delegation was led by Mr. Eddy Hariyadhi, Director General for America and European Affairs of the Ministry of Foreign Affairs of Indonesia. This meeting was a follow up of the agreement between the two Foreign Ministers which was signed in 2002 in Bratislava. It was also to discuss ways and means to strengthen cooperation in the possible areas.

2nd BCF, Bali, Indonesia - 2007

It was held in Bali on 1st until 2nd March 2007 where the Indonesian delegation was chaired by the Director General of America and European Affairs , Mr. Eddi Hariyadhi and the Slovak delegation was led by the Director General of Political Affairs Mr. Miroslav Lajčák. Both delegations discussed several items: the extension of MoU of Bilateral Consultation Forum; the preparation of the state visit by the President of Slovakia Ivan Gašparovič; the preparation visit by the Slovak Minister for Foreign and European Affairs, Mr. Ján Kubiš, to Indonesia. On the economic sector, both sides touched upon the effort to organize the first JCM; the pending matters of draft MoU on Banking Arrangement; the draft MoU on the Promotion and Protection of the Investment.

3rd BCF, Bratislava, Slovakia - 2008

The meeting was organized on 6th February 2008 in Bratislava between the two Ministry of Foreign Affairs to discuss several pending draft MoU (Investment Guarantee Agreement/ IGA) and to sign the MoU on Technical Cooperation in the Field of Agriculture and the Agreement for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect to Taxes on Income in Jakarta, as well as to prepare the working visit of the Indonesian Minister of Agriculture to Slovakia, 18th until 19th January 2009.

4th BCF, Jakarta, Indonesia - 2015

It took place in Jakarta on 27th April 2015 where the Indonesian delegation was led by the Director General of America and European Affairs, Mr. Dian Triansyah Djani, and the Slovak delegation was led by Director General of Political Affairs of the Ministry of Foreign and European Affairs, Mr. Ľubomir Rehák. They met to discuss the bilateral cooperation opportunities and the implementation of the last BCF and the third JCM in Bali on 2nd December 2013 as well as agreed to improve people-to-people contact. They also exchanged views on regional and international issues that became common interests such as ASEAN, the European Union, and the developments in Asia, Central and Eastern Europe, and the Middle East. In addition, both parties also supported each other for nominations in various international organizations.

Joint Commission Meeting (JCM)

Jakarta, 2007

Jakarta, 2007

Bratislava, 2010

Bratislava, 2010

Bali, 2013

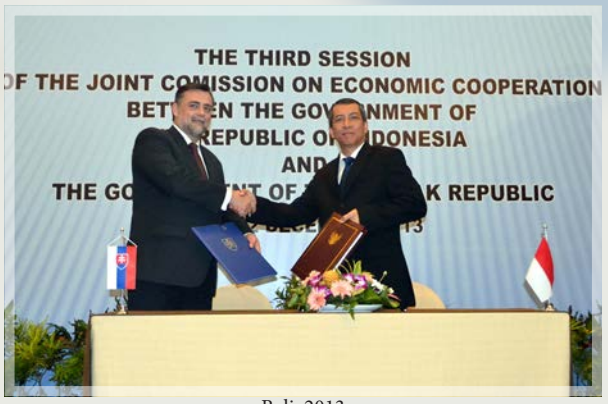

Bali, 2013

5th BCF, Bratislava, Slovakia - 2017

It was organized on 16th February 2017 where the Indonesian delegation was led by the Director General of America and European Affairs, Mr. Muhammad Anshor and the Slovak delegation was chaired by the Director General of Political Affairs, Mr. Peter Mišík. During the meeting, both sides discussed the latest developments taking place in both countries, a review of the implementation of bilateral cooperation and new initiatives to be undertaken, current developments in each region and multilateral issues. Both sides acknowledged to encourage bilateral trade and investment cooperation since it had not been yet reflected the potential of both countries. They also discussed the increased cooperation in the field of people-to-people contacts, dispatching the arts and cultural missions of each country and last but not least, to organize again the Interfaith Dialogue.

Joint Commission Meeting (JCM)

1st JCM, Jakarta, Indonesia - 2007

The first JCM was held in Jakarta from 11th until 12th June 2007 and it was initially began by the signing of a MoU between the Ministry of Foreign Affairs of Indonesia and the Ministry of Economy of the Slovak Republic on behalf of their respective governments. For Indonesian side, it was signed by Director General of America and European Affairs, Mr. Eddi Hariyadhi, while the Slovak side was represented by Director General from the Ministry of Economy, Mr. Peter Žiga. There were working group sessions on economic, trade and investment cooperation as well on scientific technological and technical cooperation. On financial cooperation, they discussed the possibility for establishing lines of credit; bilateral investment protection and promotion Agreement; and Agreement on Avoidance of Double Taxation.

2nd JCM, Bratislava, Slovakia - 2010

It was organized in Bratislava from 29th until 30th April 2010 and on 27th until 28th April 2010. During the second JCM meeting, both sides negotiated various issues including renewal of the Agreement of the Protection and Enhancement of Investment to replace the previous one that was signed in 1994. The Indonesian delegation was led by the Director General of America and European Affairs, Madam Retno L.P. Marsudi, and the Slovak delegation was led by the Director General of Trade and Consumer Protection, Ministry of Economy of Slovakia, Madam Eva Szabová. During the meeting, both sides discussed further development of BRT; trade promotion; energy; agro-industry; defense industry; investment; banking; and cooperation in the field of science, education, culture, sport and youth.

3rd JCM, Bali; Indonesia - 2013

The third JCM was held on 2nd December 2013. At that event, the Indonesian delegation was led by the Director General of America and European Affairs, Mr. Dian Triansyah Djani, and the Slovak delegation led by the Director General of Foreign Trade of the Ministry of Economy of Slovakia, Mr. Štefan Rozkopal. The meeting discussed the development of bilateral relations and the follow up of the existing agreements as well as identifying potential bilateral economic cooperation in several key sectors; trade and investment, standardization; defense; small and medium enterprises; agricultural; forestry; environment; fishery; renewable energy; infrastructure; research and development; and socio-cultural and education.

Business Round Table (BRT)

Jakarta, 2011

Jakarta, 2010

Jakarta, 2011

Bratislava, 2012

Bali, 2013

Business Round Table (BRT)

- The first BRT was held in Bratislava, September 2009. It aimed to bring mutually beneficial cooperation between the two countries. Then the following BRT were held as follow :

I	September 2009	Bratislava
II	April 2010	Bratislava
III	November 2010	Jakarta
IV	February 2011	Bangka Belitung, South Sumatera and Jakarta
V	October 2011	Jakarta
VI	June 2012	Bratislava
VII	December 2012	Jakarta
VIII	December 2013	Denpasar, Bali

- It is worth to note, the 5th BRT held in Jakarta, October 2011, during the official visit of the Slovak President Ivan Gasparovic to Indonesia, had an important impetus for a stronger business relations of the two countries. President Susilo Bambang Yudhoyono and President Gasparovic witnessed the signing of 15 MoU documents during the business forum. Among the MoUs signed, there were projects in Indonesia to build power plants in Batam and Lombok, to establish cement factories in Central Java and West Papua, and to set up a tire factory in Tangerang.
- On June 11th, 2012, the Indonesian Coordinating Minister for Economic Affairs paid a courtesy call to President Ivan Gasparovic in Bratislava. The Indonesian minister's visit to Slovakia was accompanied by the holding of the 6th Indonesian-Slovak Business Forum in Bratislava. The visit and the business forum were a concrete follow up of President Gasparovic visit to Indonesia in October 2011. As the results of the 6th BRT, Indonesian and Slovak business people signed USD 1, 2 billion investment contracts which intended to implement the commencement of the power plant, cement, and tyre factory projects in Indonesia.
- The 8th BRT in Bali, December 2013, was the last Indonesia-Slovakia business forum which was attended by 70 Indonesian and Slovak companies and businesses from different sectors and areas. Energy and infrastructure sectors are areas that have huge potential to be developed. The meeting was attended and opened by the Slovak Minister for Economy Tomas Malatinsky and also witnessed the signing of five bilateral investment documents amounting USD 850 million.

Five Investments Cooperation signed during the 8th Indonesian-Slovak Business Forum:

1. Industrial Power Plant 60 MW (ethanol production) in Kalimantan Timur, Indonesia, between PT. Indowana Power of Indonesia and Istroenergo Group Levice of Slovakia;
2. Power Plant 2x100 MW and 160 km of high voltage line 150 Kv in Angana, Kalimantan Timur Indonesia between PT. Indowana Power of Indonesia and Istroenergo Group Levice of Slovakia;
3. Power Plant 2x25 MW in Karimun, Indonesia, between PT. Indowana Power of Indonesia and Istroenergo Group Levice of Slovakia;

Interfaith Dialogue

Bratislava, 2014

Bratislava, 2014

Jakarta, 2018

Jakarta, 2018

Jakarta, 2018

4. Maripi Integrated Cement Plant and 40 MW Power Plant in Manokwari, Indonesia, between PT. Gistec Prima of Indonesia and PIO Kerama Project Trencin of Slovakia;
5. Cement Plant 1.73 million MT in Chiara, Banten, Indonesia, between PT. Triutama Dasa Indonesia and PIO Kerama Project Trencin of Slovakia;

Interfaith Dialogue

In line with the foreign policy of Indonesia which was to promote interfaith dialogue between religious leaders and government officials to establish common understanding of various belief that exists in the world. Indonesia has established regularly bilateral Interfaith Dialogue and its related programs with different countries. In this regard, Slovakia is the 25th bilateral partner for Interfaith Dialogue with Indonesia.

The First Interfaith Dialogue Forum was convened in several cities in Slovakia on 27th until 31st October 2014. It was organized by Indonesia and Slovakia. The theme of the Forum was "Best Practice, Lesson Learnt and the Way Forward". The Forum was to provide better understanding of the pluralistic society in Indonesia with different religions and traditions that could coexist and live in the harmony and tolerance. The Indonesian delegation consisted of religious leaders of Islam, Catholics, Christian, Buddha, Hindu and Confucian. They met and discussed with different Slovak religious leaders to reach common understanding. They also met with Slovak religious groups at Comenius University, held a public lecture at the University of St. Cyril & Methodius in Trnava and had a meeting with the Bratislava Cardinal and the leader of the Muslim community in Bratislava.

To further enhance common understanding of the Indonesia pluralistic society and living in harmony and tolerance, Mr. Pavol Demeš, the former Slovak Minister of International Relations, visited Indonesia on 12th until 21st April 2018. He met with various religious leaders, visited different worship houses and religious schools in Jakarta, Bandung and Yogya. He was also invited to make lectures in some universities on the current role of Slovakia in the European Union as well as in the global.

Slovakian and Indonesian Missionaries

In 1914, the Divine Word Missionaries came for the first time to the island of Flores where the majority are Catholic. Then in 1937, the Divine Word Mission built the largest seminary in Maumere, Flores called "Ledalero" to train priests and bishops. Ever since, many European missionaries from Germany, Poland and Slovakia served in the seminary and also other parts of Indonesia.

In the visit of Father Jozef Tomko and the Pope (John Paul II) to Jakarta in October 1986, they had visited several cities including to the island of Flores. During their visit, they met with several Slovak missionaries, among others is Father Vojenčiak who becomes Director of Pontifical Mission Society of Slovak.

While in Slovakia, since the last of 20 years, there are 3 Indonesian missionaries, namely Father Thomas Tulung SVD who came in 2001 as the first Indonesian missionaries, then Sister Sedis Prasedes Pakaenoni and Father Hans Dedyanto Ton SVD. All of them have served in various churches in Slovakia.

Cooperation in Education

Andalas Univ. & SUA & OSIVO, Bratislava 2011

SUA & OSIVO & Andalas Univ, Zvolen 2012

Visiting Trnava University, 2018

With State Secretary Ministry of Education, 2018

Signed MOU between SUA & IPB, 2018

Signed MOU between SAS and IPB, 2018

Now, missionary relations between the two countries also can be traced in the Misijný Muzeum Dom Matky Božej in Nitra, Calvary. Inside the museum, people can see musical instruments, tools, woven fabrics and traditional clothing, mostly from East Nusa Tenggara, carvings from Bali, and dry preservation of animals from Indonesia.

Education

Indonesia and Slovakia have given priority to develop and strengthen their cooperation in the field of education since the signing of Cooperation Agreement on Science, Education, Culture, Sport and Youth signed in Jakarta, March 29, 2010. In this regard, several universities and science institution in Indonesia and Slovakia had signed MoU or LoI in promoting and enhancing cooperation in the field of education, science and research.

	Date	Indonesia	Slovakia
1.	2006-11	University of Indonesia	Matej Bel University
2.	2010-12-13	Gunadarma University	Slovak University of Agriculture
3.	2011-10-11	Andalas University	Slovak University of Agriculture & OSIVO
4.	2012	Bandung Institute of Technology	Slovak Academy of Sciences
5.	2012-05-21	University of Indonesia	University of Economics in Bratislava
6.	2014-04-01	Andalas University	Matej Bel University
7.	2014-10-30	UIN Syarif Hidayatullah	Universitas Ss. Cyril and Methodius
8.	2015-04-20	Gunadarma University	Pan European University
9.	2016-03-21	University of Surabaya	Pan European University
10.	2016-06-02	University of Semarang	University of Trnava
11.	2016-10-22	University of Padang	University of Trnava
12.	2016-10-26	Atma Jaya Catholic University	Pan European University
13.	2017	BATAN* in the framework of IAEA*	Slovak Academy of Sciences
14.	2017	Gadjah Mada University	Matej Bel University
15.	2017-01-12	Pancasila University	Pan European University
16.	2018-04-30	Indonesia University of Education	University of Trnava
17.	2018-06-29	IPB University	Slovak University of Agriculture
18.	2018-06-29	IPB University	Slovak Academy of Sciences
19.	2019-10-23	Andalas University	Slovak University of Agriculture
20.	2019-10-23	Andalas University	Matej Bel University

*BATAN: Badan Tenaga Nuklir Nasional (the National Nuclear Energy Agency of Indonesia)
*IAEA: International Atomic Energy Agency

As part of the cooperation on education between universities and to promote Indonesia to Slovakia students, Gunadarma University and Slovak University of Agriculture (SUA) established Indonesian corner at Faculty of Economy and Management of SUA in Nitra.

Furthermore, Indonesia has participated in many international events on education convened in Slovakia. In the year 2011, 18 Indonesian students/lecturers participated in international competitions and seminars in the field of math, chemistry, and environment. Recently, in July 2018, four Indonesian students won 1 gold medal, 1 silver medal and 2 bronze medals at the 50th International Chemistry Olympiad 2018 which was held in Bratislava,

Cooperation in Culture

Joint Traditional Music Performance, Bratislava 2014

Darmasiswa Alumni Gathering, Bratislava 2017

Public Lecture of Mr. Pavol Demeš in Parahyangan Catholic University, Bandung 2018

Bratislava Summer Festival, Bratislava 2017

Film Festival, Bratislava 2018

Slovakia and Prague, Czech.

Scholarship

To further promote friendship and better understanding and humanity around the globe through education, culture and arts, the Indonesian government has provided two kinds of scholarships namely Darmasiswa from Ministry of Education and Culture, and Indonesian Arts and Culture Scholarship from Ministry of Foreign Affairs. These scholarships contribute significantly for promoting people to people contact and strengthen bilateral relations, and give in-depth knowledge about Indonesia in many aspects.

Darmasiswa Scholarship

It is a scholarship program that provides to all foreign students from countries which have diplomatic relationship with Indonesia to study Bahasa, art and culture at selected universities located in different cities in Indonesia. This program is organized by the Ministry of Education and Culture in cooperation with the Ministry of Foreign Affairs.

The main purpose of the Darmasiswa program is to promote and increase the interest in the language and culture of Indonesia among the youth of other countries. It has also been designed to provide stronger cultural links and understanding among participating countries. Currently, the alumni of Darmasiswa from Slovakia are 206 people (year 2000-2017), and in year 2018, about 34 people from Slovakia were accepted by this program. The embassy also provides Indonesian language course for Darmasiswa students before they study in Indonesia.

Indonesian Arts and Culture Scholarship

The objective of this program is to encourage better understanding amongst participants from member countries through Indonesia's immensely diverse arts and cultural heritage. Moreover, the aim of the program is to cultivate a culture of cooperation, emerging from direct contact and sharing of cultures amongst people involved in the program, leading to thriving diplomatic relations in the region and worldwide. So far, the alumni of IACS from Slovakia are 3 (three) people due to limited seat for each country.

Promotion

Art and Culture

The Embassy of Indonesia often organizes cultural art and culture activities in collaboration with various partners in Slovakia. Every year, the Embassy joins a cultural summer festival organized by BKIS. Indonesia also participates in various international festivals held in Slovakia such as choir festivals, folksklore festivals, radio program festivals, world illustration festivals, film festival, etc, and some of them recieved awards.

Some achievements by Indonesian teams such as:

- International Festival Choirs and Orchestras "Bratislava Cantat I, 21-24 November 2015
- International Festival on Sustainable Development Film, 4 May 2018

Promoting Indonesian Culinary

2011

2013

2017

2018

Sport Competition & Exhibition

Table Tennis Paralympic - Palma Slovakia Open 2015

Sepak Takraw Exhibition in Bratislava, 2017

To promote cooperation in the field of music of two countries, on 13 May 2014, the Indonesia Embassy and Duša Fujary signed MoU to promote cultural heritage of angklung and fujara. Angklung and Fujara are traditional music instruments which is registered in UNESCO as Masterpiece of Oral and Intagible Heritage of Humanity.

Furthermore, the Embassy also has established an art and culture group namely Smara Gita Art Community Dance Group, Rindik Group and Angklung group. These groups have performed in various cultural events in Slovakia. The members of these groups are not only Indonesian but also Slovak people.

Indonesia also contributes to make the city of Bratislava become more vibrant by initiating and organizing the event named "Asian Weekend" which was held in 27-28 July 2018 together with BKIS and five other Asian countries (Cina, India, Japan, Korea and Viet Nam).

Indonesian Cuisine

Indonesian cuisine is demonstrated through various festivals, bazaar and also in culinary programs on TV stations or restaurants in Slovakia. Indonesian fried rice or nasi goreng, chicken satay with peanut sauce, fried noodles or mie goreng, and beef 'rendang' are popular dishes in Slovakia. At present, there are 3 (three) restaurants that serves Indonesian cuisine, including Makan Restaurant in Bratislava, Yusuf Kitchen in Povaska Brystisca, and Enak Restaurant in Trnava.

Media

In the field of media, Indonesia and Slovakia signed MoU on Public Service Broadcasting of Radio Republic Indonesia (RRI) and Radio Television of Slovakia (RTVS) on the 11th October 2011. Under this MoU, these two institutions will cooperate on exchange of radio program and news or participate on radio program festival organized by RRI/TVRS. In this regard, RRI participated at International Competition of Folks Music Recording, 15-17 April 2015.

Indonesia and Slovakia also signed the Agreement on the Cooperation in the Exchange of News Materials between Antara News Agency of the Republic of Indonesia and TASR News Agency of the Slovak Republic which was signed on 13th December 2011. The objective of this agreement was to cover cooperation on the exchange of news materials including news reports, news features, photographs, and video materials.

Furthermore, to update information about Indonesia, on 22nd March 2018 the Embassy of Indonesia organized a gathering with media people under the program "Indonesian Update" and introducing Indonesian cuisine as well.

Sport

Pencak Silat, the Indonesian martial arts, had been introduced to Slovakia people by Mr. Valerie Maistrovoy, who as a master of Pencak Silat and Vice President of the European Pencak Silat Federation. The Slovakia Pencak Silat Federation was established by the International Pencak Silat Federation on 5 November 2014 in Jakarta, with the status as Junior Member. Ever since, this group has organized regular courses for public every Tuesday 18:00 at Starorimska 1a, Rusovce-Bratislava. The member of the Slovakia Pencak Silat Federation are mostly Slovakians.

Promoting Indonesian Tourism

Familiarization Trip for Slovak, 2006

ITF Slovakiatour 2004

ITF Slovakiatour 2007

Business Meeting Tour Operator, 2018

ITF Slovakiatour 2018

As part of the implementation of the Agreement on Science, Education, Culture, Sport and Youth signed in Jakarta, March 29th 2010, the Embassy of Indonesia cooperated with the Ministry of Youth and Sport of the Republic Indonesia and organized a sepak takraw exhibition to communities in Slovak in December 2017.

Team Indonesia achieved awards at some sports international events in Slovakia. On 23rd-24th May 2012, Indonesian national athlete won 7 gold medals for International Paralympic Table Tennis in Bratislava. On 12-17 May 2015, a gold medal was also won at a table tennis competition at Palma Slovakia Open.

Tourism

As the main pillars of economic strategy, Indonesia through its diplomatic missions have the effort to intensively promote Indonesian tourism in the respective host countries. In Slovakia, the promotion activities have been actively conducted by the Indonesian Embassy in Bratislava.

In order to promote tourism, the Embassy of Indonesia uses various tools of soft diplomacy which is mostly supported by the Ministry of Tourism as well as the Ministry of Foreign Affairs. The activities conducted include presentations, cultural events, participation to fairs and exhibitions, familiarization trips, business matching amongst tour operators, and scholarship programs on Indonesian arts and culture.

The engagement with the private sector has been also conducted through business matching amongst tour operators from Indonesia and Slovakia as well as familiarization trips with Slovak travel agents and journalists. These promotional activities are initiated by the Embassy to promote Indonesia as an attractive tourism destination to the Slovak community. The private sector's involvement in establishing new partnerships and working relations with Slovak counterparts and stakeholders in tourism has a positive impact to contribute to the development of the Indonesia tourism industry.

To attract more visitors from Slovakia, Indonesia decided to make visa bureaucracy easier. As of 2016, Slovakia has been one of the 169 countries that have been granted a-visa-free policy for 30 days. The dropping of visa requirements can be considered as an attempt to minimize the bureaucratic burden in the tourism sector and significantly boost the number of travelling people.

The result of the continuous efforts by the Embassy to promote Indonesian tourism and the visa-free policy might be reflected by the growing number of tourists from Slovakia. In 2018, the number of tourists was around 9.058 people increased by 186,2% percent within 6 years (see the data below).

Year	Number of Tourists
2018	9.058 people
2017	8.368 people
2016	6.629 people
2015	5.331 people
2014	3.888 people
2013	3.518 people
2012	3.165 people

Business Activities

Economic and Development Relations

Slovakia is Indonesia's fourth largest economic partner in central Europe. For Indonesia, Slovakia serves as "gateway to Europe", with its strategic location in the heart of Europe which brings potential access to 600 million consumers in the region.

On the other hand, Slovakia also sees Indonesia not only as bilateral partner but also as its hub to Southeast Asia region (ASEAN), a region that has a combined gross domestic product of USD 2.6 trillion and a fast growing market covering over 630 million consumers. As a prominent country in ASEAN, Indonesia also offers interesting business opportunities in a wide variety of areas, including agriculture and food, energy, transport and logistics. Recognizing that both Indonesia and Slovakia are continuously developing, it brings more potential for trade and investment between the two countries.

After establishment of diplomatic relations in January 1993, Indonesia and Slovakia seized the momentum and foundation to further develop the economic cooperation by signing the Agreement on the Promotion of Investments in July 1994. This was followed by signing of the Agreement for the Avoidance of Double Taxation in October 2000.

To further expand and strengthen trade and economic relations, Indonesia and Slovakia governments signed a Trade Agreement in June 2002, during the visit of the Indonesian President Megawati Soekarnoputri to Slovakia. The Trade Agreement entered into force after the Indonesian President issued Presidential Decree No. 7 in January 2003.

Furthermore, during the visit of President Gasparovic to Indonesia in October 2011, twenty Slovak entrepreneurs and representatives of the Slovak Chamber of Commerce and Industry met their Indonesian partners at the 5th Business Forum in Jakarta. Slovak businesses offered their capabilities in construction of power plants, high-voltage distribution stations, power distribution networks, transformer stations, and farming. Other potential cooperation offered by the Slovaks were in nuclear energy, military technology, and building water treatment facilities. Indonesian businesses welcomed the Slovak's offers and explored other potential cooperation in economy, agriculture, food safety, and tourism.

In order to further promote economic relations, trade and businesses, the Indonesian Embassy has facilitated programs to intensify interactions among Indonesian and Slovak business people. The Indonesian Embassy has been working closely with Slovak Investment and Trade Development Agency (SARIO), Slovak Business Agency (SBA), Slovak Chamber of Commerce and Industry, and the Slovak-Indonesian Chamber of Commerce (SIOK) in promoting trade, investment, businesses, as well as tourism and culture.

The Embassy has facilitated several visits of Indonesian groups to Slovakia in order to explore and seize business potentials, particularly in energy, trade, education, and tourism. Indonesian Specialty Coffee Association participated at ITF Slovakiatour 2018 and it held an event of the "Indonesian Coffee Experience", gaining appreciation from Slovak coffee people. The Embassy has also facilitated meetings between Indonesian distributors in Europe as well as Slovak distributors and shops.

The Signing of Agreement on Economic Cooperation between the Government of the Republic of Indonesia and the Government of the Republic of Slovak, May 2nd 2006

Slovak – Indonesian Chamber of Commerce and Industry

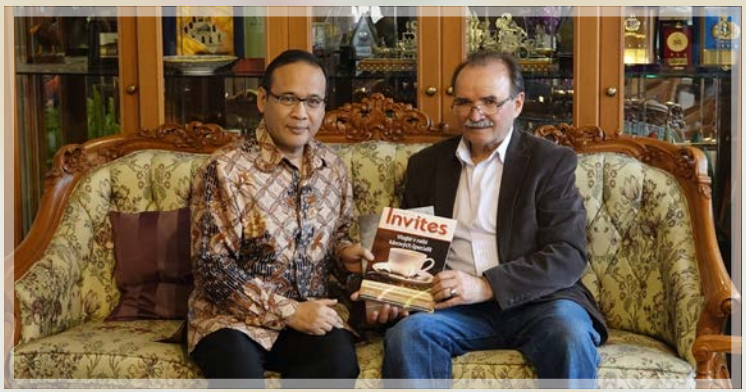

A seminar and info session to promote business in Indonesia was also held in Bratislava on 24th April 2018 as a collaboration of EU-Indonesia Business Network, Slovak SBA, SARIO, and the Indonesian Embassy.

Food Security

In order to achieve self-sufficiency in food and less dependent on import particularly wheat, Indonesia and Slovakia had a collaborative project for developing tropical wheat seed which can grow in Indonesia. In this regard, University of Andalas and Slovak University of Agriculture (SUA) in cooperation with OSIVO signed MOU for joint research to develop tropical wheat seed in Bratislava on 31 March 2011.

The project took place in the University of Andalas in Padang, Indonesia which involved various experts/students, the National Nuclear Energy Agency of Indonesia, and Balitbiogen. The tests of planting had been conducted over 10 areas in 5 cities surrounding the city of Padang, West Sumatera (Solok, Solok Selatan, Agam, Tanah Datar, Padang Panjang, and Bukit Tinggi).

At present, the successful outcome of the research is the process of commercialization in Indonesia. This cooperation is a showcase of successful cooperation between Indonesian and Slovak universities.

Trade

Indonesia-Slovak bilateral trade reached euro 156,66 million in 2017, whereas Indonesia exports is Euro 146,60 million and imports is Euro 10,06 million. Slightly increased from the total trade amount of Euro 151, 80 million in 2016, with exports of Euro 141,38 million and imports of Euro 10,419 million. The current trade figure expanded tenfold since the establishment of diplomatic relations.

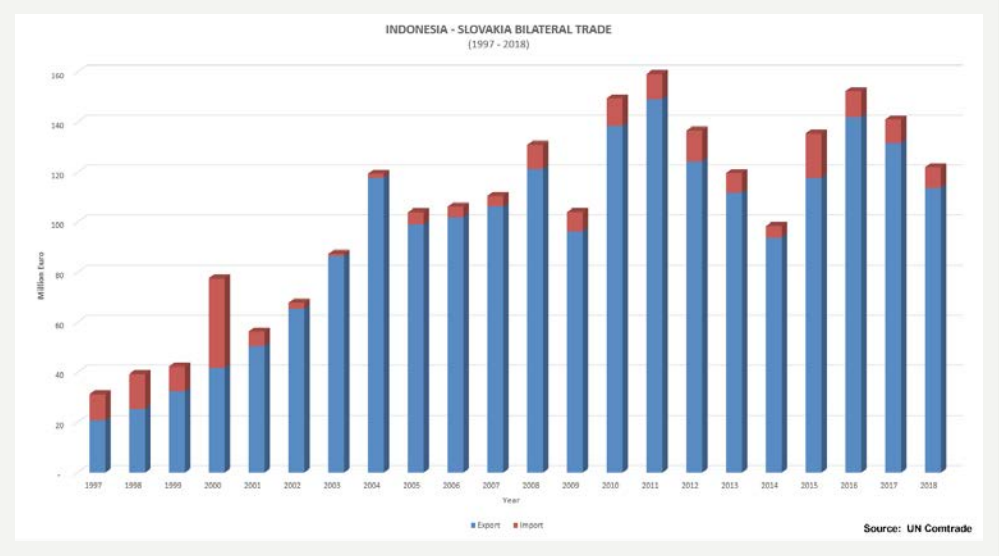

However, the numbers do not reflect the economic potential of the two countries and the economic ties are still underdone. Slovakia remains a very potential non-traditional market for high-quality Indonesian products and

commodities, such as automotive parts, paper and paper products, textiles, and also coffee, tea, and cocoa, while Indonesia has huge potential for Slovak's high-end equipment and products.

In the beginning of the trade relations, the biggest shares of Indonesia's exports to Slovakia were natural commodities, such as rubber and raw tin, footwear, and footwear parts. Today's Indonesia's exports to Slovakia are predominantly electrical equipment and parts, followed by rubber and footwear parts, which shows that Indonesia mainly supplys for Slovak's electrical and manufacturing industries.

While also in the past, Indonesia's main imports from Slovakia were Irons (cold-rolled, hot-rolled, pipes), ammunition, and chemicals. Today, Indonesia mainly imports manufacturing machineries, ammunition, cars, and medical instruments.

On 18 September 2019, coffee producer from West Java, PT. Inti Gravfarm Indonesia signed MOU with Bozske Prichute s.r.o. Slovakia to export coffee beans to Central Europe with the value of Euro 1 Million. Others Slovak companies have also made cooperation with Indonesian companies in various fields such as technology, graphic designs and metrology during these periods.

Investment

Currently, there are still large untapped investment potentials between both Indonesia and Slovakia that needs to be addressed. There are already some Slovak's investments in hotels and resorts in Seminyak, Bali while some Slovak business people are also exploring to start doing business in Indonesia.

Slovak – Indonesian Chamber of Commerce and Industry

Realizing the importance to further the interests of businesses, the Slovak-Indonesian Chamber of Commerce (SIOK) was established in July 2008, initiated by Mr. Milan Compel and supported by Indonesian Embassy. The office of SIOK is located in Bratislava, Slovakia. Its objective is to support in enhancing business relations between Indonesia and Slovakia. SIOK has organized meetings, seminars, and business visits, including the annual biggest trade event Trade Expo Indonesia.

While the Indonesian Chamber of Commerce and Industry (Kamar Dagang dan Industri/KADIN) has the Visegard Committee to promote and conduct business activities between Indonesia business people and its Slovak, the Czech Republic, Hungarian, and Polish business partners. At present, the Chairman of the Committee is Mr. Sulaiman Saleh. With its 34 regional chambers and 514 district branches, Indonesian KADIN works continuously to tap potential cooperation in trade, industry and services with the foreign businesses, including Slovak businesses for mutual benefits.

*****

III. Words of Friends on Indonesia - Slovakia Relations

Ambassador Lutfi Rauf

Ambassador of Indonesia to Slovakia, 17th November 2006 – 30th July 2008

I was an Ambassador to the Slovak Republic for a year and 3 (three) months. During my tenure, Slovakia was integrating into the EU with both currency and immigration.

In this regard, Slovak people, especially the younger generation, were being given the opportunity to a more open international community. They actively looked for new opportunities in trade, investment, and tourism. This activity was also reflected by the enthusiasm of the Slovak businessmen to make business contacts with their counterparts in Indonesia, including offering an instrumental weapon system made by Slovakia. In the tourism sector, the number of tourists from Slovakia to Indonesia also increased. A number of young Slovak people also applied for the cultural scholarship program which was offered by Indonesia. These students have been part of the people-to-people relations which play an important role for bilateral relations of the two countries.

Salón Kumštu

Svet sa zmenšuje, hnev nemá miesto

Lutfi Rauf

Ambassador Harsha E. Joesoef, MSc.

Ambassador of Indonesia to Slovakia, March 2009 – October 2012

To all friends and colleague of Indonesia in Slovakia,

We extend a sincere appreciation for this publication which recognizes the 25 years of Formal Diplomatic relations between Indonesia and the Slovak Republic. These two countries, Indonesia and Slovakia, have an unique relations and rightfully could be known as a "Match made in Heaven". A people-to-people association has been developed and nurtured ever since the existence of both Indonesia and Slovakia. The close relations commenced in 1924 and were marked by Czechoslovakia, opening an honorary consul representative in Batavia. The relationship remains and has further escalated to the present stage whereby Indonesia obtained its independence in 17 August 1945 and through the Velvet Revolution in December 1992, Czechoslovakia became Slovakia and the Czech Republic.

Some of the evidence of these close relations are among others proven by "Bata shoes", "Java motor bikes", "Tatra razor blades" that have been common household names in both nations. Also, the President of Indonesia visited Slovakia in 2002 and the President of Slovakia visited Indonesia in 2011 indicating further the close relationship that exists between the two.

Good relations should be mutually beneficial. In the areas of culture, education and tourism, we have seen many young Slovaks participating in the "Darmasiswa" programs and more visitors travel to both countries. However, more IMPORTANTLY, there needs to be further focus on the economy and trade. This involves the transfer of technology that the two countries have possessed as a competitive advantage. Commerce now is borderless.

Three areas require special attention:

1. Defense; Cooperation in defense industry.
2. Energy; Development of power generation, not only coal but also the establishment of nuclear energy with its complex rules and regulations.
3. Agriculture; Extensive research has been carried out on the growth of wheat in a tropical climate, whereas Indonesia on an annual basis imports at least USD 6 billion worth of wheat for internal consumption.

These are the low hanging fruits that the two countries ought to focus on, while cultivating subsequent opportunities.

Finally, congratulations on the publication marking the 25th year of formal relations between Indonesia and the Slovak Republic. We are certain that the two countries will bring these relations to the next level to benefit all.

May God Almighty shower us with His Blessings.

Ambassador Djumantoro Purbo

Ambassador of Indonesia to Slovakia, 14 January 2013 - 30 January 2017

The Ties that Bind

The year 2018 marks the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relation between Indonesia and Slovakia. There is valid reason to celebrate and to register reflection as well. It is far from being irrelevant.

On this occasion, it is pertinent to emphasize the importance of promoting and enhancing close cooperation between the two countries and the peoples based on friendship, understanding and mutual respect.

In light of this happy occasion, in celebrating the ties that bind between Indonesia and Slovakia, I am happy to welcome the initiative of Embassy of Indonesia in Bratislava to publish a book commemorating the 25th anniversary of our relations.

Indeed, I am privileged to have the opportunity to share my personal reflection on my engagement in a multi-year collective effort in nurturing, pursuing and developing a closer relation and beneficial cooperation between the two countries and the peoples of Indonesia and Slovakia.

There is reason to be optimistic in future undertakings, as both sides have shown interest for further bringing the peoples closer together, leading to an eventual increase of more interactions and exchanges between the peoples.

These exchanges are the true fact and the best symbol of friendship and partnership both sides can hope for, like exchanges of excellences in innovation and technology, exchanges of students, lecturers and their mobility, cooperation in the field of cultural, tourism, education, research and sports events.

Let alone, efforts to bring business communities closer together to increase, improve and expand trade, business and investment activities and opportunities, guided by shared interest and mutual benefit.

To develop further in deepening and strengthening a closer relation is a work in progress. This requires commitment and continuity.

The following below is obligingly my personal view, not necessarily reflecting the official perspective, highlighting activities, events, and other forms of happenings, relating to my duties and responsibilities in representing Indonesia to Slovakia, during my tenure in Bratislava from 1st December 2012 to 31st January 2017.

More Visible and Closer to Slovakia

From the point of view of Slovakia, distance wise, Indonesia is a country far away. It is so relevant to undertake strategy to make Indonesia more visible and closer to Slovakia, in a way of exploring their curiosity and enthusiasm to discover all about Indonesia, but its captivating culture/tradition, natural beauty, and exotic flavours.

As shown in pictures above, Slovak beauties dressed in Balinese traditional costumes in a Slovak company dinner gala event, with ease, splendour, colours, and grandeur, without a hitch; a group of Indonesian student choir, representing a country with the largest Moslem population, won a grand prix in an international student choir competition took place in Bratislava, where now is a favourite destination for Indonesian student choir groups to show their talents and competitiveness.

*****

Honorable Mrs. Sri Meliyana

Member of Indonesia Parliamentary Friendship Group

Congratulations to the Government of Republic of Indonesia and Slovak Republic for the celebration of the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relations.

Over these 25 years, the bilateral relations have grown enormously. Both governments cooperate closely in many areas, including Agriculture, Education, Industry, Trade and others. This good cooperation is followed by the inter-parliament cooperation and people to people contact, which are strengthening significantly all the time.

The Indonesia Parliamentary Friendship Group have visited Slovakia twice and have received a very warm welcome from Slovakia. We are also looking forward to a visit from the National Council of the Slovak Republic to continue to improve relations between the two nations and to bridge the relations between Indonesia and European Union and vice versa.

Mr. Sulaiman R. Saleh, SH

Chairman of Central European Committee of the Indonesia Chamber of Commerce and Industry

The cooperation between Indonesia and Slovakia has been ongoing for more than 50 years since Slovakia was part of Czechoslovakia, when the government of the Republic of Indonesia was led by President Soekarno.

At that time, Indonesia-Slovakia bilateral relations were not only limited to trade, but also expanded in education area which there were more than 250 students of Indonesia who studied in Czechoslovakia.

The bilateral relations have been closer when Slovakia became an independent state in 1993. Trade relation has been strengthened by rapid development and rise of GDP in both countries where the people are very dynamic.

I believe the relations between Indonesia and Slovakia will tighten up and become steady in this challenging globalization times.

Congratulations to the Government of Republic of Indonesia and Slovak Republic for the celebration of the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relations.

Ambassador Milan Lajčiak

Ambassador of Slovakia to Indonesia, December 1998 - June 2003

In my diplomatic career, I have been posted over twenty-three years in Asia and had an opportunity to travel across majority of East Asian countries. Without any hesitation, I can say that Indonesia, where I was posted in capacity of Slovak Ambassador in 1999 -2003, has left on me one of the best memories in my diplomatic experience. This is connected with political as well as personal aspects of my stay in this beautiful country.

On professional basis, Indonesia was my first Ambassadorial posting that was a challenge per se and even more featured with my accreditation to Malaysia, Singapore, Brunei Darussalam and later on to Timor Leste. In political terms, I was witnessing the very dramatic period of the country, the era of waking up civil society, forming democratic institutions and giving birth to new vectors of socio-economic developments. On personal basis, Indonesia has left in my mind deep memories as a country of enormous natural beauty, rich cultural diversity and the country of friendly people with smiling faces who are capable to find their way through numerous life difficulties and bravely to shape their prosperous society.

I am happy that I had an opportunity to serve in Indonesia to be a part of a process of developing of our friendly relations that have gradually grown into a very healthy, solid and effective state with a lot of common visions and interests. On the occasion of twenty-five years of diplomatic ties between the Slovak Republic and the Republic of Indonesia, I would like to join voices of congratulations and wishes to prosperity and development of Indonesia and to further forging our bilateral relations.

*****

Ambassador Peter Holásek

Ambassador of Slovakia to Indonesia, August 2003 - June 2009

It gives me great pleasure to join celebrating the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relations between Slovakia and Indonesia. I wish to take this opportunity, to extend my personal greetings to all those who backed their successful achievements as well those who are effectively expanding and further increasing their fruits. I am very glad that I had the opportunity to be a part of improvement our relations during my mission in Indonesia as an Ambassador of the Slovak Republic from 2003 to 2009. I am confident that having established diplomatic relations on January 1993 our countries have reached today the important milestone of many-sided ties. Over the past years, the two countries realized a significant number of bilateral cooperation agreements in areas including trade, investment, economic and people-to-people relations.

In this relation it is also correct to say that Slovakia and Indonesia enjoyed longstanding friendly exchanges even before Slovakia became independent in 1993. Starting from the period after declaration of independent Indonesia the friendly relations gained stronger background and intensity of exchanges resulted in a solid foundation for the comprehensive progress of further bilateral relations. I was happy to work also at the Czecho-Slovak Embassy in the end of eighties and beginning of ninetieth and to bring the part of the Slovakia taste to Indonesia as well as to assist in promoting cultural diplomacy of Indonesia in Slovakia of former Federal Republic. I truly shared the opinion that cultural diplomacy stands as an important gateway to the country and to opening new channels to all-purpose relations.

Looking back into the past of informal and formal relations, we might as well say that the reason why the relations have managed to withstand the changes of international configuration and remained ever new on the basis of traditional friendship, could be because of the equality and mutual trust of both people and related learning in people. Both nations pursue the policy of peace, respect each other's choice of development trail, promote cooperation to maintain common interests and show mutual understanding and support to each other on issues involving essential interests and concerns of each side. As good partners, the two nations always follow to win-win cooperation and development, in a consequence to bringing its benefits to our peoples, always attach great importance to people-to-people and cultural values exchanges, thus making stronger the social foundation for bilateral relations.

As there is a saying "Look at the future rather than to past" I am pleased to conclude that since the formal establishment of diplomatic relations 25 years ago the high-ranking leaders and diplomats of both our countries showed new drive to the comprehensive development of bilateral cooperation and tried to project the direction of future development of Slovak-Indonesia partnership. I have no doubts of the future of partnership with such honest and generous people on both sides since 1993 and even before many of whom became also me and my family friends. And, I profoundly believe that more successful achievements still have to come.

Ambassador Michal Slivovič

Ambassador of Slovakia to Indonesia, February 2014 - July 2018

In the world history, and in international relations as well, 25 years is a relatively short period of time for deeper assessment. However, if we are talking about relations between two countries, moreover if one of them was born just 25 years ago, it represents an important event. It is a milestone that offers an opportunity for looking back, for a reflection on what has been achieved. I am glad that I myself can share my personal impressions and contribute a little bit on the occasion of this silver jubilee in the mutual relations between Slovakia and Indonesia.

I first learned about Indonesia at the elementary school during the geography lessons. It was imprinted into my memory that this country is made up of thousands of islands and that it is very far off on the other side of the globe. At that time, I had no idea that the wind would blow me once in these ends of the world and, moreover, I would officially represent my country there. However, the life journey is unpredictable, which applies to everyone, especially for the diplomat's job.

During my first meetings with Indonesian partners, we sometimes laughed when we realized that the total population of Slovakia equals half of Jakarta's population. Not once I was asked questions such as: "What can have two countries that are at first glance so different and geographically so distant in common?". For sure, Slovakia is a continental country in the heart of Europe and Indonesia is an island state in south-eastern Asia just south of the equator.

There are more than 10,000 kilometers between our capital cities. But I still keep saying that in the present globalized world, the geographical distance does not play such a role in bilateral relations, especially if there is the willingness to cooperate and develop mutual relationships on both sides. From the perspective of Slovakia, it was particularly important that Indonesia belonged to those countries which diplomatically recognized it on the very first day of independence - on 1 January 1993 - and opened an embassy in Bratislava.

After more than four years of working in Indonesia, I am very pleased to assert that relations between Slovakia and Indonesia, traditionally very friendly in the past, have come to the stage of real partnership for the last quarter of a century. We have similar or equal views on many international political issues, one of which is, for example, multilateralism. We have a common interest in defending peace, security and stability in the world. In the past, there have been several top-level bilateral relations activities, including reciprocal presidential visits. There are intensive contacts between the two ministries of foreign affairs, and our ministers often meet on the edge of multilateral forums. Over the last years parliamentary cooperation has intensified. The mutual trade balance has been growing.

Relationships between two countries, however, are not just about politics or economic figures and statistics.

Interpersonal relationships are not of less importance. The number of Slovak tourists travelling for the sun rays and monuments to Indonesia has been growing continuously. Similarly, Indonesians have been discovering Slovakia. I am particularly pleased that thanks to the cultural activities of both embassies there is a gradual increase in mutual awareness.

The past 25 years in mutual relationships have undoubtedly been a successful story. The roots have been put down deeply. I am firmly convinced that in the future we will continue to write other beautiful chapters of the Slovak-Indonesian partnership and develop it far ahead for the benefit of both countries and their citizens.

Mr. Pavol Demeš

Independent foreign policy analyst, photographer and author. Former Slovak Minister of International Relations and Adviser to the President of Slovakia

My Indonesian Discoveries

For over a decade I have tried to learn about inter-faith dialogue and its impact on international relations. In my study, I have visited many countries and prepared multiple photo exhibitions and lectures on this topical subject. I was fully aware that one day I would visit distant Indonesia with its unique coexistence of dominant Islam with other religions. This visit came to fruition when massive sectarian violence occurred in the Middle East and the debate on Islam in Slovakia and the whole European Union started to take a rather inflammatory course after the migration crisis erupted three years ago.

I was lucky to visit Indonesia this year when we celebrate the 25th Anniversary of the Slovak-Indonesian diplomatic relations. I must admit that my 10-day April visit, which happened due to the generosity and organizational help of the Embassy of Indonesia to Slovakia, was one of the most pleasant and productive foreign trips for me in many years for both professional and personal reasons.

Founding fathers of the vast multi-ethnic archipelago state born in 1945 knew very well that religious harmony would be key for its survival, growth and prosperity. They incorporated into the Indonesian state philosophy, known as Pancasila, five interrelated principles which start with reference to God:

1. Belief in the One and Only God
2. A just and civilized humanity
3. A unified Indonesia
4. Democracy
5. Social justice for all Indonesians

While religious freedom is stipulated in the Constitution, the government officially recognizes only six religions: Islam, Protestantism, Roman Catholicism, Hinduism, Buddhism and Confucianism.

Indonesia (with about 261 million inhabitants) is the world's most populous Muslim-majority country with 227 million adherents in 2017 (99% being Sunnis). Christians (7% Protestant, 2.9% Roman Catholic) made up almost 10% of the population, 1.6% were Hindu and 0.8% were Buddhist or other.

Indonesians realized that in order to maintain a religious balance and harmony it couldn't be left solely in the hands of religious leaders but appropriate conditions would have to be developed on a state level. Besides, other institutions created the Ministry of Religious Affairs with a lot of expertise and influence.

During my visit I was lucky to visit mosques, churches and temples and to meet religious representatives of all six officially recognized religions in their own milieu. I openly discussed issues of religious co-existence at three universities in Jakarta, Jogjakarta and Bandung and met community leaders, experts and diplomats. Besides that, I had the opportunity to learn from the representatives of the Ministry of Religious Affairs, as well as the Ministry of Foreign Affairs.

Currently, I am working on a photo exhibition which I want to present this fall in Bratislava and later in other Slovak and European cities. I hope that the collection of my images will contribute to a better understanding of this fascinating aspect of Indonesian life, but also to a rational debate on religion and its role in our modern societies. Attached are a few samples from this photo-collection.

Mr. Ing. Milan Compeľ

President of Slovak - Indonesian Chamber of Commerce (SIOK)

On 30th July Slovak – Indonesian Chamber of Commerce (SIOK) celebrated 10th anniversary of its establishment. I remember on September 15th, 2008 very well, when I sent a letter to ex- Ambassador Lutfi Rauf who, at that time was called to Jakarta to be promoted to the position of the Head of Protocol Office of the President of the Republic of Indonesia, to inform him about the registration of SIOK as a non-profit and non-government organization. The mission of SIOK is to create an organization which will be helpful, flexible and representative for creating platform for increasing mutual Slovak-Indonesian trade, tourism and cultural exchange. I considered it was important to write to Mr. Rauf, because with him and Mr. Firdauzie Dwiandika, Charge D'Affairs, we had spent a lot of time and adventures together.

I remembered the days when I was looking for colleagues between former Slovak Ambassadors and entrepreneurs who had served in Indonesia to establish SIOK. We all agreed that the establishment of such an organization was meaningful, but we never reached any solution. It took me about 2 years to gain supports from the young generation. I addressed many of them, but the real support and readiness to start to work on SIOK were confirmed by Mr. Tomaš Žiak, Vice President, Mr. Július Drugda, Vice President and Ms. Zuzana Sušková, Executive Secretary. This team still works until today.

We experienced a lot in 10 years. We organized and assisted in many events. I would like to recall an event called- "Indonesian Thursdays", where ambassadors, commercial attaches, graduates of the student exchange program Darmasiswa, made presentation related to the political, economic, social, cultural life of Indonesia. Among them were Mr. Štefan Rozkopal, Mr. Peter Holásek, Mr. Vladimír Pristáš, Ms. Danka Mudráková, Ms. Michaela Kálová and friends who were interested. The event of the year was the journey to Jakarta for Trade Expo Indonesia attended by representatives of SIOK and companies. Besides the visit to Expo we always had meetings with the number of government and non-government institutions, businessmen, organizations such KADIN, Ministry of Trade, Ministry of Fishery and mainly Ministry of Foreign Affairs. An unforgettable meeting was with the present Minister of Foreign Affairs, Mrs. Retno Lestari Priansari Marsudi, who was at that time the Director General for American and European Affairs.

A very active phase of the expansion of Slovak – Indonesian contacts was in the period between years 2009 – 2012, when the Ambassadors were Mr. Harsha Jousouf for Indonesia and Mr. Štefan Rozkopal for Slovakia. They concentrated their effort to create opportunities for Slovak and Indonesian entrepreneurs via Business forums. Culmination of these periods was the visit of the Slovak President Mr. Ivan Gašparovič in Indonesia in October 2011. The topic of the visit was in the field of trade and economic cooperation. During the visit, a business forum was joint by about 100 Slovak and Indonesian companies and government organizations, and 15 MoUs and similar agreements were signed to the total volume of more than 2 billion US dollars. The most significants were

agreements in the field of energy, construction of power plants, import of commoditise, cooperation in the field of nuclear power and mining, cereals etc. Unfortunately, only a small volume of these agreements were fulfilled.

I remember one cultural-social event which we organized together with the civic partnership called Vážska vodná cesta in Leopoldov. Mayors, burgomasters, businessmen, members of the partnership and all employees of Indonesian Embassy were invited. This event had two parts. The first was the live pistol shooting competition under professional supervision. The second was the cultural program such as singing folk songs by the local folk ladies, presentation of martial art and other combat competitions as well as presentations. New contacts were established although using „handish" spoken language.

When visited Indonesia for the first time, we had a meeting at the KADIN and presented only one wish "we have to survive the first three years". This is the time when many similar chambers have ceased to exist. The fact that we've survived until now, it means that we have managed it properly and established a solid foundation. By this I don't want to say that we have succeeded in everything. We wanted more, to establish the so called "Small Jakarta" which is a permanent exhibition that would have a potential interest to Slovaks and people of the Central Europe. It will be a trade centre, restaurant, tourist office and the meeting room for holding social events. We succeeded, thanks to Mr. Dwiandika, that SIOK has a representative meeting room in which you can get inspiration for further enhancement of Slovak – Indonesian cooperation.

Finally, I would like to say thanks to everyone who participated in the development of Slovak – Indonesian relations and mainly to those who actively joint this process under the umbrella of SIOK especially because this work has not been financially remunerated.

At the same time, I would like to appreciate the present Ambassador of Indonesia Mrs. Adiyatwidi Adiwoso Asmady, who came up with the idea to document development of mutual Slovak – Indonesian relations into the book on the occasion of theirs the 25th Anniversary, especially because Indonesia was among the first countries recognized Slovak's independence.

*****

Mr. Ing. Vladimir Pristaš

Former Commercial Counsellor, the Slovak Embassy in Jakarta

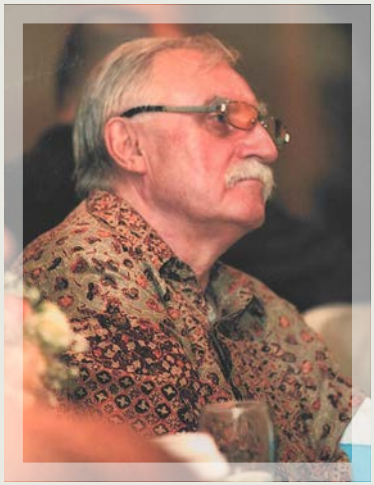

Due to the length, with a short-term interruptions, of more than 22 years of my professional activity in Indonesia (in the position of "double" commercial counsellor in the Slovak Embassy in Jakarta, adviser to the Minister of Economy of the Slovak Republic T. Malatinský, currently a consultant), my contribution will be more than personal.

My first contact with this inspiring remote country was a business dinner with then Ambassador Sri Andalia Widodo Sastroamidjoyo, during which we had an opportunity to discuss in a friendly atmosphere our personal ideas on the development of bilateral co-operation. Therefore, when I joined the Jakarta Embassy in summer 1996, ie just over three years since the originating of the Slovak Republic and the establishment of diplomatic relations between the two countries, the issue of identifying strategic breakthroughs in the economic field was still a question.

In many of the following meetings with Indonesian partners, I have repeatedly recorded a very positively perceived previous business co-operation as well as excellent relationships with former Czechoslovakia itself. This was caused by a number of Indonesian graduates, especially technical study departments, who, besides a study in the former Czechoslovak Socialist Republic (CSSR), during the era of the first Indonesian President Soekarno, had successfully settled themselves in several areas of economic as well as public political life in the country.

In this regard, I recall friendly meetings with the Trade and Industry Minister Ir. Mr. Rahardi Ramelan, who gave me valuable information and recommendations. The remembrance of the most beautiful years, I mean the student life, I had the opportunity to "fully used" even during a meeting with the Indonesian Vice President, Try Sutrisno, who took the opportunity of communicating in our languages (he studied at the Military University of the Ground Forces in Moravian Vyškov).

Since the first days of my working activity in Indonesia, I had met many amazing friends studying at the Technical University in Bratislava whose positive emotion to Slovakia created an effective basis for establishing contacts from previous business ties and developing new economic relations with Slovak partners as well..

One of the first significant transactions was the successful delivery of infantry combat vehicles for the Indonesian NAVY (TNI-AL) counting 32 pieces. After some time when I had an opportunity to visit the commander of the Indonesian Mariners (KORMAR) along with the Ambassador of the SR in Indonesia Mr. Peter Holasek, during my second stay in the country, we were very pleasantly surprised when he said vehicles are the best in their segment within the "rolling stock" of the Indonesian Army.

A clear prerequisite for the effective development of bilateral co-operation is the need to harmonize a number of

institutional measures. As perspective fields, we formulated areas of expert co-operation in a number of Indonesian industrial branches, such as the construction of energy sources, cement factories, railways and road networks, etc. In the case of these "more engaged" forms of cooperation as local deliveries of the turn-key projects, the question of our companies' tax domicile in relation to revenues generated in Indonesia as a partner country was repeatedly discussed at many negotiations. On 12 October 2000 during a visit of the Secretary of State of the MFA SR Mr. J. Chlebo in Jakarta, he signed an agreement between the governments of the Slovak Republic and the Indonesian Republic on the prevention of double taxation and the prevention of tax evasion of income taxes together with the Indonesian partner Mr. Rahardjo Jamtomo.

Thanks to the signed agreement, during my second diplomatic mission in Indonesia, with the personal contribution of the Ambassadors Mr. Harsha, Mr. E. Joesoef and Mr. Štefan Rozkopál, we succeeded in dynamizing contacts between our companies and Indonesian investors, ie developers of industrial projects. The breakthrough in this regard was the state visit of the President of the Slovak Republic, I. Gašparovič, to Indonesia in 2011, when 12 Memoranda of Understanding between companies from both countries were signed during the accompanying Business Forum.

I had an opportunity to be present at the beginnings of the "tropical wheat" project, a successful breeding of which was provided by the Slovak company Osivo Zvolen and its sister breed company Istropol Solary. The problem faced by Indonesian breeders is a humid climate that causes complications during ripening of wheat. On the other hand, tropical conditions in Indonesia allow as a "compensation" two crop harvests per year. Within the Indonesian food self-sufficiency program Istropol Solary analyzed and provided 10 genotypes of spring wheat that were sent to partners for comparative testing and the qualitative potential of the four lines of tested spring wheat in the tests showed the best results compared to competitors from Japan and China. The project had been implemented under the patronage of the Slovak Agricultural University in Nitra and the Indonesian Andalas University in Padang. Awarding of Honorary Doctorate of the Slovak Agricultural University to the Coordinating Minister for Economic Affairs of the Indonesian Republic Mr. Hatta Rajasa was an expression of acknowledgement for the implementation of the respective project.

In this context, I would like to highlight in particular the extraordinary personal contribution of Mr. Hatta Rajas, who, together with Ambassador Harsha E. Joesoef, have become great friends of Slovakia and have made a significant contribution to strengthening mutual co-operation. At the invitation of the Slovak partner, Minister T. Malatinský, Mr. Hatta Rajasa visited Slovakia and greatly helped us with the penetration into the Indonesian energy market.

Among the current projects, I want to mention the project of construction of a 2x60 MW fossil fuel power station on Batam Island, in co-operation with the Slovak company Istroenergo Levice. The company has a contract with the Indonesian partner for a general delivery of the works (engineering, procurement and construction - EPC contract), which was signed during the visit of Slovak Minister of Economy Mr. T. Malatinský in Indonesia. The project is currently under preparation, while the Slovak partner has been actively involved during the entire "pre-investment phase" on the preparation of technical documentation in connection with obtaining the concession (baseline design or "basic design") as well as other documents in the process of project financing.

I was pleasantly surprised by this year's invitation of Asosiasi Semen Indonesia for the celebration of the 50th

anniversary of putting into operation of the 3rd national cement plant Semen Tonasa in southern Sulawesi in 1968. It was the Slovak company Keramoprojekt Trenčín, which in co-operation with Strojírny Přerov (roofed by Techno Export) supplied this investment unit with an annual production capacity of 120,000 tons of Portland cement. From the recent viewpoint on production outputs, it does not mean "big numbers," but at that time the strategic importance of this factory, alongside with Semen Padang and Semen Gresik, was particularly large given the dynamically growing demand of the domestic construction industry. Alongside with this successful delivery, Škoda company supplied a turn-key power plant for the cement factory.

Indonesia is a beautiful country that my entire closest family loves.

During my work in the diplomatic services in this country we have got to know many amazing and warm-hearted people. I am very glad that to these days I have had an opportunity to keep in touch with them during my current position as a consultant of a Slovak company in the territory (operating in power engineering).

I remember how I always recommended in the guidelines for our businessmen to make business with friends. Despite the dynamic growth of opportunities in Indonesia, its entrepreneurs prefer cooperation on a long-term basis and often with confidentially known partners. With this "setting" they also enter into negotiations with newly addressed partners, or those interested in cooperation. A necessary condition for entering into contract is not only a professional approach, but also a "chemistry" of personal interactions in frequently complicated business negotiations. In spite of a certain "patheticity" of such statements (the risk of which I have tried to warn of at the beginning) I am convinced that I have the support of these claims just from the radius of Slovak readers of this memorial book as well as of most of the "experts" for Indonesian realities.

In conclusion, I would like to return to the "meritum" of the publication, the field of mutual diplomatic relations. I think from my experience, I can conclude that the bilateral relations have since the beginning had a good luck for staffing diplomatic posts on both sides, including partners on the posts of ambassadors, as well as representatives of the "maternal" ministries. Each of the colleagues and partners in the "reach" of my activities with their personal and therefore unique contributions have fully met and still meet one of the principles of carrying out the diplomatic mission in the host country, which is " securing friendly relations between the two nations." The effect of mutual support and coordination has helped me to a great extent "open the door" to many areas and structures of Indonesian public administration, professional associations, or private sphere.

A good example of building up these relationships is quite certainly this memorial book. I appreciate very much her Excellency Adiyatwidi Adiwoso Asmady request for my contribution to the publication. I would also like to take this opportunity and thank the Ambassador for her special emphasis on the economic dimension of modern diplomacy and her valuable cooperation.

I wish the two embassies a further "quarter-century" of successful cooperation and friendly relations!

*****

Miss. Mgr. art. Barbora Paulovičová

Artist and Alumni of Darmasiswa Scholarship

In the modern world and fast paced life, we need to deepen the patterns, traditions and values of our ancestors. The Darmasiswa Program promotes the development of culture through language, music and dance studies. This creates a bridge of understanding between the West and the East and strengthens mutual relations.

During my study in the Darmasiswa program, from 2008 to 2009, and from 2012 to 2013, I explored the confrontations of Eastern and Western culture. It was a search for common elements between different religions, traditions, customs, and conventions. So I stepped on this bridge of understanding between two distant, but in a way also two close worlds. I still use the motifs of Wayang Golek, Wayang Kulit shadow theater and elements of Wayang Kamasan, which make up the Gunungan Tree of Life, on my artwork.

Mr. Ing. Juraj Uvira, PhD.

Managing director Victory Travel and Alumni Darmasiswa

I visited Indonesia for the first time in 1999 and the country left a deep mark on me. In the same year, I heard about the Darmasiswa program, that was introduced around that time and which I followed a few years later.

My goals were to know the country better and get to know the people, the culture, and the language of Indonesia. I am still surprised, how very influential this decision was for my future career and life. From the beginning, I was interested in Indonesian culture which I learned about it at school during the Darmasiswa year.

After I finished my studies, I made good relations with many artist from Indonesia. These relations brought me to a very important stage in which I prepared a concert tour for Indonesian band named The Hydrant. In 2009, this quartet performed at Pohoda festival, one of the top 10 music festival of the world in its category. This event takes place in Slovakia and receives over 30,000 people every year. The band further performed in the biggest cities of Slovak and Czech Republic, such as Praha, Brno, Košice and Bratislava. I also organized a very successful return of the band to European stages, together with another performance at Pohoda festival in summer 2017.

After I returned to Slovakia, I joined and started later successful tour operator agency – Victory Travel, which now becomes one of the biggest tour operator in the country. We naturally do trips around the whole world, but the most important part are the trips to Indonesia. Every year, we bring hundreds of tourists to Indonesia to show them the beauty of this tropical country.

In Slovakia, I have a close cooperation with the Embassy of Indonesia. We organize presentation about Indonesia, cultural evenings, and also trips to Indonesia for Slovak businessmen who search for new business opportunities. I also introduce many people from Slovak business to Indonesian market.

In my point of view, Darmasiswa program is a great project with perfect influence on the economy and people of Indonesia. Young people from the whole world get a great knowledge about the country and make important contacts. They will be also connected to this extraordinary country for the rest of their lives.

B. SLOVENSKÁ VERZIA

Obsah

Predslov **56**
I. Úvod **58**
II. Stručný prehľad indonézsko - slovenských vzťahov **60**
Uznanie Slovenskej republiky Indonéziou 60
Bilaterálne vzťahy medzi Indonéziou a Slovenskom 60
Bilaterálne mechanizmy na posilnenie spolupráce 64
Medzináboženský dialóg 72
Slovenskí a indonézski misionári 72
Vzdelávanie 74
Štipendium 76
Propagácia 76
Médiá 78
Šport 78
Cestovný ruch 80
Rozvoj hospodárskych vzťahov Indonézie a Slovenska 82
Potravinová bezpečnosť 82
Obchodné vzťahy 84
Obchodná a priemyselná komora 85
III. Pozdravy od slovenských a indonézskych priateľov **86**
veľvyslanec Lutfi Rauf 86
veľvyslanec Harsha E. Joesoef, MSc. 87
veľvyslanec Djumantoro Purbo 88
pani poslankyňa Sri Meliyana 90
pán Sulaiman R. Saleh, SH 91
veľvyslanec Milan Lajčiak 92
veľvyslanec Peter Holásek 93
veľvyslanec Michal Slivovič 94
J.E. pán Pavol Demeš 96
pán Ing. Milan Compeľ 98
pán Ing. Vladimir Pristaš 100
Mgr. art. Barbora Paulovičová 103
Ing. Juraj Uvira, PhD. 104
C. Images of Indonesia and Slovakia Relations **105**

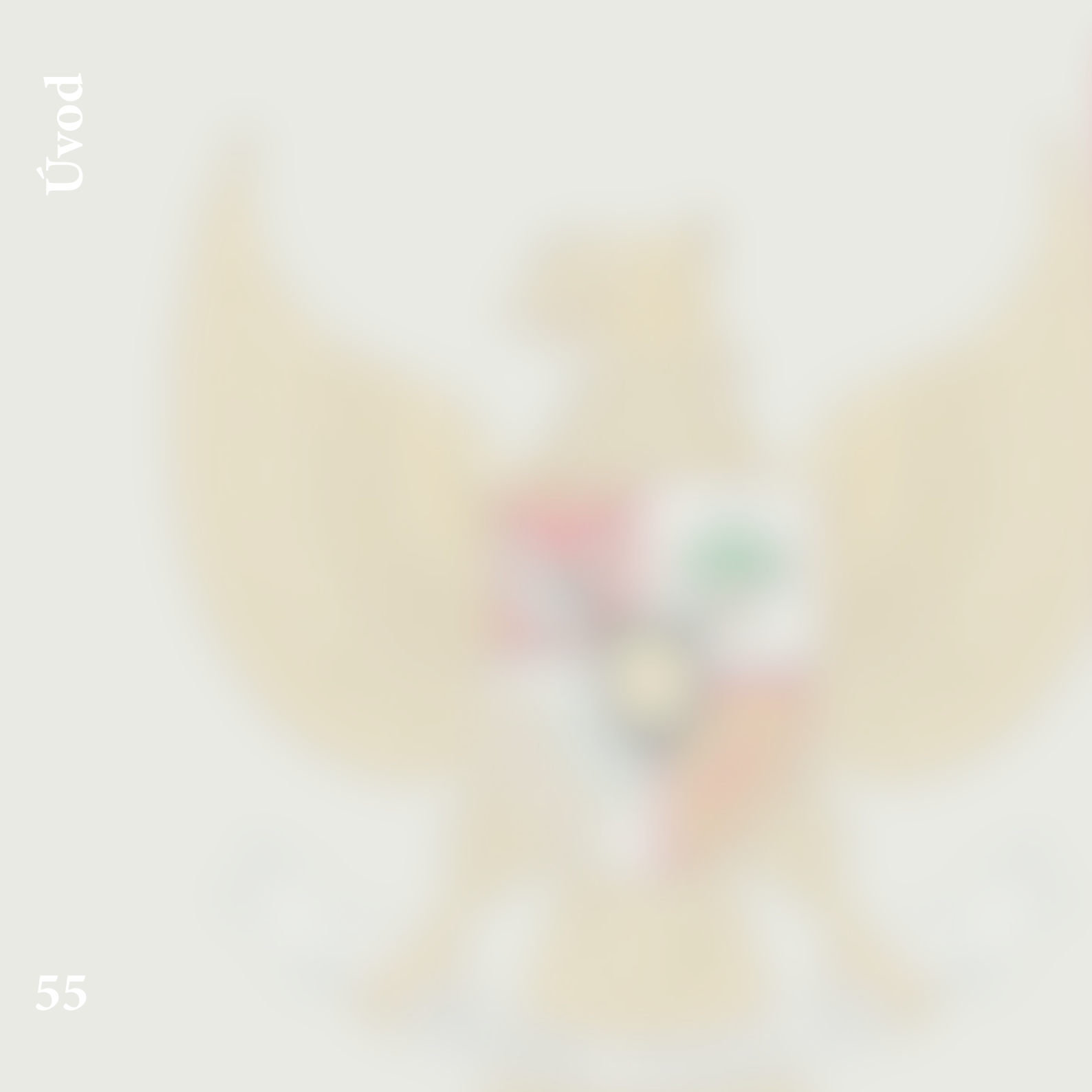

Predslov

Pri príležitosti 25. výročia diplomatických vzťahov Indonézskej republiky a Slovenskej republiky má Veľvyslanectvo Indonézie v Bratislave tú česť, aby poskytlo stručný pohľad na tieto vzťahy. Zámerom je zobraziť priebeh vzájomných vzťahov za posledných 25 rokov od vzniku nezávislej Slovenskej republiky.

Hoci geograficky je medzi Indonéziou a Slovenskom veľká vzdialenosť, obe krajiny boli schopné rozvinúť blízke, vzájomne posilňujúce a prospešné vzťahy. Došlo k podpísaniu dohôd a nadviazaniu úspešnej spolupráce. Avšak mnohé výzvy ešte zostávajú nezodpovedané a v oboch krajinách sa v tomto čase musia hľadať nové príležitosti. Dúfame, že v nadchádzajúcich rokoch naše pokračujúce vzťahy budú prekvitať.

Pri tejto príležitosti by som rada vyjadrila našu najvyššiu vďačnosť všetkým slovákom a indonézanom, ktorí neúnavne prispievajú k rozvoju a posilňovaniu vzťahov medzi našimi krajinami. Dúfame, že priatelia Indonézie na Slovensku a priatelia Slovenska v Indonézii budú aj naďalej prispievať k ešte pevnejším vzťahom.

Táto kniha obsahuje aj vyhlásenia od priateľov Indonézie, ako aj priateľov Slovenska, ktorí sa podieľali na rozličných aktivitách v prospech našich vzťahov. Ďakujem všetkým prispievateľom za podporu tejto pamätnej knihy.

V neposlednom rade tiež ďakujem zamestnancom veľvyslanectva, ktorí umožnili vydanie tejto knihy. Veríme, že aj napriek obmedzeným informačným zdrojom bude táto kniha jedným zo základných dokumentov o vyvíjajucom sa vzťahu Indonézie a Slovenska.

Ďakujem Vám.

Adiyatwidi Adiwoso Asmady
veľvyslankyňa Indonézskej republiky na Slovensku

I. Úvod

Tento rok, Slovenská republika oslavuje 25. výročie založenia vlastného štátu. 1. januára 1993 Slovenská republika vyhlásila samostatnosť s vlastnou suverenitou, keď sa mierovou cestou oddelila od vtedajšieho Československa. Nový národ sa tešil širokej podpore zo strany medzinárodného spoločenstva. Indonézia, ktorá mala veľmi blízke priateľské vzťahy s Československou republikou od roku 1950, vyjadrila uznanie samostatnej Slovenskej republike 31. decembra 1992. A 1. januára 1993 vláda Indonézskej republiky nadviazala diplomatické vzťahy s novou samostatnou Slovenskou republikou.

Od roku 1995 sa vzájomné vzťahy začali vyvíjať, keď vláda Indonézskej republiky zriadila Veľvyslanectvo Indonézskej republiky v Bratislave. V tom istom roku aj Slovenská republika otvorila svoje veľvyslanectvo v Jakarte. Od tohto momentu vzájomné vzťahy prosperovali a to vo viacerých odvetviach, na základe zvýšeného počtu vzájomných návštev a delegácií. Delegácie na úrovni vlády, obchodu, výskumu alebo aj študentské výmenné pobyty zohrali významnú úlohu v budovaní a posilňovaní vzťahov medzi Indonéziou a Slovenskom.

Návštevy oboch prezidentov (prezidentka Megawati Soekarnoputri navštívila Bratislavu v roku 2002 a prezident Ivan Gašparovič navštívil Jakartu v roku 2011), sa stali míľnikom vo vzťahu medzi Indonéziou a Slovenskom. Prostredníctvom dohody pre založenie bilaterálneho mechanizmu boli položené základy posilňujúcej a prosperujúcej spolupráce. Za ten čas bolo založené: Bilaterálne konzultačné fórum, Spoločná komisia a Obchodný okrúhly stôl. Priority pre spoluprácu boli určené v 9 oblastiach: potravinová bezpečnosť, obnoviteľné zdroje energie, obchod a investície, masmédia a vysielanie, vyššie vzdelávanie, infraštruktúra a výroba, cestovný ruch, sociokultúrna oblasť.

Táto publikácia vznikla pri príležitosti 25. výročia diplomatických vzťahov medzi Indonéziou a Slovenskom. Sú v nej obsiahnuté informácie a fakty o spolupráci medzi oboma krajinami za posledných 25 rokov. Aj napriek tomu, že sa spoločné bilaterálne vzťahy za túto dobu rozvíjali, stále existuje množstvo potenciálnych možností pre ďalšiu spoluprácu, ktoré ešte nie sú využité. Obyvatelia oboch krajín majú k sebe bližšie, aj keď sa nachádzajú ďaleko od seba.

Tento stručný prehľad má slúžiť k prezentovaniu aktivít spoločných vzťahov medzi Indonéziou a Slovenskom v rôznych oblastiach, ktoré spájajú tieto dva národy. Obsahuje taktiež výroky ľudí, ktorí sa zaslúžili o zlepšenie vzájomnej spolupráce a ich pohľad na spoločný vzťah medzi Indonéziou a Slovenskom.

Veľvyslanectvo Indonézskej republiky v Bratislave

Hotel Forum (október - december 1995)

Ambrová 33 (december 1995 - marec 1997)

Mudroňová 51 (apríl 1997 - december 2009)

Brnianska 31 (január 2010 - súčastnosť)

Indonézski veľvyslanci na Slovensku

Sri Andalia Widodo
November 1995 - March 1999

Malikus Suamin
30 March 1999 - 30 April 2002

Bintang P. Simorangkir
12 November 2002 - 30 November 2005

Lutfi Rauf
17 November 2006 - 30 July 2008

Harsha Edwana Joesoef
March 2009 - October 2012

Djumantoro Purbo
14 Januari 2013 - 30 January 2017

Adiyatwidi A. Asmady
12 September 2017 - *present*

II. Stručný prehľad indonézsko - slovenských vzťahov

Uznanie Slovenskej republiky Indonéziou

Po tom ako sa Federálny parlament Československej republiky dňa 31. decembra 1992 rozpustil a Slovenská republika sa stala nezávislým štátom, vláda Indonézie k tomuto dátumu uznala jeho suverenitu a nezávislosť. Indonézia bola jednou z prvých krajín, ktoré uznali nezávislosť Slovenska, vzhľadom na to, že Československo a Indonézia mali dlhodobo dobré a priateľské vzťahy od éry prezidenta Soekarna.

Po ratifikácii Slovenskej republiky dňa 1. januára 1993 vláda Indonézskej republiky otvorila indonézske veľvyslanectvo v Prahe, v Českej republike, ktoré bolo akreditované takisto aj pre Slovenskú republiku. V roku 1995 Indonézia a Slovensko oficiálne otvorili svoje veľvyslanectvá v hlavných mestách: v Bratislave a v Jakarte. Postupnosť indonézskych veľvyslancov v Slovenskej republike je nasledovná:

- pani Sri Andalia Widodo Sastroamidjojo, MA (november 1995 - marec 1999);
- pán Malikus Suamin (30. marec 1999 - 30. apríl 2002);
- pán Bintang P. Simorangkir (18. november 2002 - 30. november 2005);
- pán Lutfi Rauf (17. november 2006 - 30. júl 2008);
- pán Harsha E. Joesoef (marcec 2009 - október 2012);
- pán Djumantoro Purbo (14. január 2013 - 30. január 2017);
- pani Adiyatwidi Adiwoso (12. september 2017 – súčasnosť).

Na druhej strane, veľvyslanci Slovenska v Indonézskej republike pôsobili v Jakarte nasledovne:

- Ing. Peter Ambrovič, CSc. (máj 1995 - máj 1998);
  Ocenenie: Rád I. triedy Za služby "Bintang Jasa Utama" udelené indonézskou vládou
- JUDr. Milan Lajčiak (december 1998 - jún 2003);
- PhDr. Peter Holásek (august 2003 - jún 2009);
- Mgr. Štefan Rozkopál (august 2009 - september 2013);
- Michal Slivovič, MA (február 2014 - júl 2018);
- JUDr. Jaroslav Chlebo (v súčasnosti menovaný)

Bilaterálne vzťahy medzi Indonéziou a Slovenskom

V priebehu rokov Indonézia a Slovensko zintenzívnili svoje priateľské a vzájomne prospešné vzťahy v rôznych oblastiach. Svedčia o tom aj vzájomné návštevy vysokých vládnych úradníkov (na prezidentskej, ministerskej úrovni), ako aj parlamentných delegácií.

Počas druhého funkčného obdobia premiéra Vladimíra Mečiara od 13. decembra 1994 do 30. októbra 1998 navštívila ministerka zahraničných vecí Zdenka Kramplová vo februári 1998 Indonéziu a počas návštevy sa stretla s ministrom Alim Alatasom, aby spolu prediskutovali bilaterálne záležitosti.

Slovenskí veľvyslanci v Indonézii

Peter Ambrovič
12 May 1995 - 30 June 1998

Milan Lajciak
8 December 1998 - 30 June 2003

Peter Holásek
August 2003 until June 2009

Štefan Rozkopál
August 2009 - September 2013

Michal Slivovič
February 2014 - July 2018

Štátne návštevy

Návšteva prezidentky Megawati Sukarnoputri na Slovensku, 2002

Návšteva prezidenta Ivana Gašparoviča v Indonézii, 2011

V dňoch 29. - 30. marca 2010 navštívil Jakartu minister zahraničných a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák a stretol sa s ministrom zahraničných vecí Indonézie pánom Martim Natalegawom, aby diskutovali o tom, ako zlepšiť dobré vzťahy medzi oboma krajinami nielen v politických otázkach, ale aj v oblasti hospodárskej spolupráce a podnikania. Počas návštevy bola podpísaná Dohoda o oslobodení od vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatického a služobného pasu v Indonézii a na Slovensku.

Míľnikom vo vzťahoch Indonézie a Slovenska bola oficiálna návšteva prezidentky Indonézie Megawati Soekarnoputri v júni 2002 v Bratislave a oficiálna návšteva prezidenta Slovenska Ivana Gašparoviča v Jakarte v októbri 2012.

Počas návštevy od 19. do 21. júna 2002 prezidentka Megawati Soekarnoputri iniciovala diskusiu so svojím náprotivkom prezidentom Rudolfom Schusterom o spôsoboch a prostriedkoch na zintenzívnenie vzťahu a spolupráce medzi Indonéziou a Slovenskom. Stretnutie uzatvorilo spoločné vyhlásenie o 12 prioritných oblastiach, ktoré by mohli byť založené na posilnení spolupráce, a to: potravinová bezpečnosť, obnoviteľné zdroje energie, obchod a investície, bankovníctvo, masmédiá a vysielanie, vyššie vzdelávanie, šport a mládež, obrana, priemysel, infraštruktúra a výroba, cestovný ruch, sociálna a kultúrna spolupráca. Následne bol podpísaný dokument o vytvorení mechanizmu vzájomnej konzultácie, známej ako spoločná komisia, medzi ministrom zahraničných vecí Indonézie, pánom Hassanom Wirajudom a jeho náprotivkom JUDr. Eduardom Kukanom.

Oficiálna návšteva prezidenta SR Ivana Gašparoviča v Jakarte od 9. do 12. októbra 2012 položila silnejší základ pre vzťah medzi oboma krajinami. Počas svojej návštevy sa prezident Ivan Gašparovič a prezident Susilo Bambang Yudhoyono vzájomne dohodli na deviatich prioritných oblastiach, ktoré majú spoločný prínos pre spoluprácu a mali by sa sústrediť najmä na: potravinovú bezpečnosť, obnoviteľné zdroje energie, obchod a investície, bankovníctvo, masmédiá a vysielanie, vyššie vzdelávanie, infraštruktúru a výrobu, cestovný ruch, sociálnu a kultúrnu spoluprácu.

Na posilnenie hospodárskej spolupráce navštívil Bratislavu koordinačný minister hospodárstva, pán Hatta Rajasa, kde sa zúčastnil Obchodného okrúhleho stola v dňoch 11. až 12. júna 2012. Stretol sa s prezidentom Ivanom Gašparovičom a s ministrom hospodárstva Ing. Tomášom Malatinským, MBA. Bol ocenený titulom doctor honoris causa na pôde Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre za jeho prínos pre rozvoj ekonomického sektora, ako aj poľnohospodárstva. Dňa 10. decembra 2012 minister hospodárstva Ing. Tomáš Malatinský, MBA, odcestoval do Indonézie na pracovnú návštevu a stretol sa so svojím kolegom, aby prerokoval možnosť otvorenia SARIO, prípravu 3. spoločnej komisie, bol svedkom 6 (šiestich) podpísaní spolupráce medzi podnikateľmi z oboch krajín.

Doteraz Slovensko a Indonézia dosiahli dohody v nasledovných oblastiach:

1. Dohoda medzi Agentúrou pre reguláciu jadrovej energetiky Indonézskej republiky a Úradom jadrového dozoru Slovenskej republiky o vzájomnej výmene technických informácií a spolupráci v oblasti jadrovej bezpečnosti, Jakarta, 11. októbra 2011;
2. Dohoda medzi vládou Indonézskej republiky a vládou Slovenskej republiky o oslobodení od vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov, Jakarta 29. marca 2010;
3. Dohoda o spolupráci v oblasti vedy, vzdelávania, kultúry, športu a mládeže medzi vládou Indonézskej republiky a vládou Slovenskej republiky, Jakarta, 29. marca 2010;
4. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom pôdohospodárstva Indonézskej republiky a Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky o technickej spolupráci v oblasti poľnohospodárstva v Bratislave dňa

Návštevy a stretnutia ministrov

Bratislava, 2002

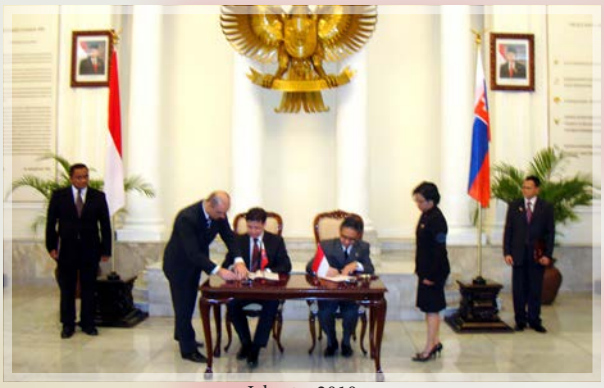

Jakarta, 2010

Jakarta, 2010

Bratislava, 2012

Bratislava, 2009

Vientiane, 2016

18. januára 2009;

5. Protokol o zriadení zasadnutia spoločnej komisie, 11. júna 2007;
6. MoP medzi SARIO a NAFED o podpore a rozvoji obchodu, 11. júna 2007;
7. Dohoda o hospodárskej spolupráci medzi Indonéziou a Slovenskom, Jakarta, 2. mája 2006;
8. Dohoda o hospodárskej spolupráci medzi Indonézskou republikou a Slovenskou republikou, Bratislava, jún 2002 (obnovená Dohodou o hospodárskej spolupráci podpísanou v máji 2006);
9. Memorandum o porozumení (MoP) o bilaterálnom konzultačnom mechanizme medzi dvoma ministerstvami zahraničných vecí, Bratislava, jún 2002;
10. Dohoda medzi vládou Indonézskej republiky a vládou Slovenskej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v oblasti daní z príjmu a o protokole, Jakarta z 12. októbra 2000;
11. Dohoda o ochrane a zvyšovaní investícií, dňa 12. júla 1994;
12. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Národným centrom na boj proti terorizmu Indonézskej republiky o spolupráci v boji proti terorizmu, Bratislave 24. júna 2019.

Na parlamentnej úrovni uskutočnili priebežne indonézske parlamenty niekoľko návštev Národnej rady Slovenskej republiky nasledovne:

1. Členovia Konzultatívneho zhromaždenia ľudí v dňoch 27. až 29. novembra 2012;
2. Delegácia Bilaterálnej skupiny priateľstva zo Snemovne reprezentantov (GKSB) od 25. do 30. mája 2014;
3. Členovia výboru II. Regionálnej rady reprezentantov (DPD) od 13. do 16. decembra 2015;
4. Bilaterálna skupina priateľstva (GKSB) zo Snemovne reprezentantov od 11. do 12. septembra 2017;
5. Členovia Komisie I. zo Snemovne reprezentantov v dňoch 24. až 25. apríla 2018.

Bilaterálne mechanizmy na posilnenie spolupráce

Počas návštevy prezidentky Megawati Soekarnoputri na Slovensku v roku 2002 sa rozhodlo, že by sa mal vytvoriť bilaterálny mechanizmus, ktorý by ďalej prerokoval spôsoby a prostriedky na posilnenie spolupráce. Po intenzívnych diskusiách medzi oboma vládami sa dospelo k dohode o vytvorení 3 (troch) mechanizmov, ktoré by pokryli prioritné oblasti spolupráce a zahŕňali aj všetky subjekty, a to:

1. ***Bilaterálne konzultačné fórum (BCF)*** - Je to dvojročné stretnutie na úrovni generálneho riaditeľa na ministerstve zahraničných vecí, ktorý má na starosti diskutovať o bilaterálnych a globálnych politických otázkach, preskúmať realizáciu spolupráce v rôznych oblastiach a hľadať nové iniciatívy. Stretnutie sa koná alternatívne v Indonézii a na Slovensku.
2. ***Zasadnutie spoločnej komisie (JCM)*** - Ide o stretnutie, ktoré zahŕňa všetky zúčastnené strany z oboch krajín, vládne inštitúcie, aby diskutovali o rôznych témach týkajúcich sa spolupráce medzi Indonéziou a Slovenskom. Stretnutie sa koná alternatívne v Indonézii a na Slovensku.
3. ***Fórum pre obchodný okrúhly stôl (BRT)*** - Ide o fórum určené pre podnikateľskú komunitu oboch krajín, aby mohli vo vzájomnej súčinnosti rozvíjať podnikateľskú sieť, vytvárať podnikateľské príležitosti a blízko spolupracovať pri hľadaní konštruktívnych a kreatívnych možností nadviazania spolupráce v rôznych oblastiach. Zvolanie zasadnutia BRT sa zvyčajne spätne spája so zvolaním JCM. Stretnutie sa koná alternatívne

Bilaterálne konzultačné fórum (BCF)

Bratislava, 2006

Bratislava, 2008

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

Bratislava, 2017

v Indonézii a na Slovensku.

Bilaterálne konzultačné fórum (BCF)

1. BCF, Bratislava, Slovensko - 2006

Stretnutie sa konalo 12. apríla 2006, kde slovenská delegácia bola vedená Miroslavom Lajčákom, generálnym riaditeľom pre politické záležitosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a indonézsku delegáciu viedol Eddi Hariyadhi, generálny riaditeľ pre americké a európske záležitosti Ministerstva zahraničných vecí Indonézie. Toto stretnutie malo nadviazať na dohodu medzi dvoma ministrami zahraničných vecí, ktorá bola podpísaná v roku 2002 v Bratislave. Diskutovalo sa aj o spôsoboch a prostriedkoch na posilnenie spolupráce v možných oblastiach.

2. BCF, Bali, Indonézia - 2007

Konalo sa na Bali 1. až 2. marca 2007, kde indonézska delegácia bola vedená generálnym riaditeľom pre americké a európske záležitosti Eddim Hariyadhim a slovenská delegácia generálnym riaditeľom pre politické záležitosti Miroslavom Lajčákom. Obe delegácie prerokovali niekoľko bodov: rozšírenie Memoranda o porozumení o bilaterálnom konzultačnom fóre; prípravu štátnej návštevy prezidenta SR Ivana Gašparoviča; prípravnú návštevu ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša v Indonézii. Pokiaľ ide o hospodársky sektor, obidve strany sa dotkli úsilia organizovať prvé JCM; prebiehajúcich záležitostí návrhu Memoranda o porozumení o bankovej dohode; návrhu Memoranda o porozumení o podpore a ochrane investícií.

3. BCF, Bratislava, Slovensko - 2008

Stretnutie sa uskutočnilo 6. februára 2008 v Bratislave medzi dvoma ministerstvami zahraničných vecí, aby prerokovali niekoľko pripravovaných návrhov Memoranda o porozumení (Dohoda o záruke investícií/IGA), podpísanie Memoranda o porozumení o technickej spolupráci v oblasti poľnohospodárstva a Dohody o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovým únikom v oblasti daní z príjmu v Jakarte; pripravili pracovnú návštevu indonézskeho ministra poľnohospodárstva na Slovensku od 18. do 19. januára 2009.

4. BCF, Jakarta, Indonézia - 2015

Konalo sa v Jakarte 27. apríla 2015, kde indonézsku delegáciu viedol generálny riaditeľ pre americké a európske záležitosti Dian Triansyah Djani a slovenskú delegáciu generálny riaditeľ politickej sekcie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ľubomír Rehák. Stretli sa na rokovaniach o možnostiach bilaterálnej spolupráce a implementácii posledného BCF a tretieho JCM na Bali 2. decembra 2013 a dohodli sa na zlepšení medziľudských kontaktov. Vymenili si tiež názory na regionálne a medzinárodné otázky, ktoré sa stali spoločnými záujmami, ako sú ASEAN, Európska únia, vývoj v Ázii, strednej a východnej Európe a na Blízkom východe. Okrem toho sa obidve strany navzájom podporili v nomináciách v rôznych medzinárodných organizáciách.

Zasadnutia spoločnej komisie (JCM)

Jakarta, 2007

Jakarta, 2007

Bratislava, 2010

Bratislava, 2010

Bali, 2013

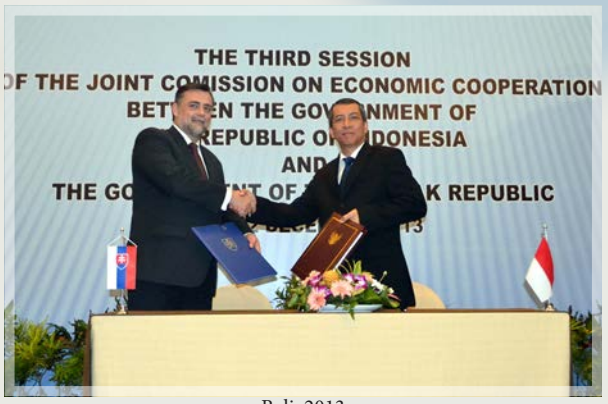

Bali, 2013

5. BCF, Bratislava, Slovensko - 2017

Konalo sa 16. februára 2017, kde indonézska delegácia bola vedená generálnym riaditeľom pre americké a európske záležitosti Muhammadom Anshorom a slovenskej delegácii predsedal generálny riaditeľ pre politické záležitosti Peter Mišík. Počas stretnutia obidve strany diskutovali o najnovšom vývoji, ku ktorému došlo v oboch krajinách, prehodnotili implementáciu bilaterálnej spolupráce a nové iniciatívy, ktoré treba podniknúť, aktuálny vývoj v každom regióne a mnohostranné otázky. Obidve strany uznali, že podporujú bilaterálnu obchodnú a investičnú spoluprácu, aj keď tá neodzrkadľuje potenciál oboch krajín. Diskutovali tiež o intenzívnejšej spolupráci v oblasti medziľudských kontaktov, vysielaní umeleckých a kultúrnych misií každej krajiny a v neposlednom rade aj opätovnom zorganizovaní medzináboženského dialógu.

Zasadnutie spoločnej komisie (JCM)

1. JCM, Jakarta, Indonézia - 2007

Prvé JCM sa konalo od 11. do 12. júna 2007 v Jakarte, bolo zahájené podpisom MoP medzi Ministerstvom zahraničných vecí Indonézie a Ministerstvom hospodárstva SR v mene ich vlád. Za indonézsku stranu ho podpísal generálny riaditeľ pre americké a európske záležitosti Eddi S Hariyadhi, zatiaľ čo slovenskú vládu zastupoval generálny riaditeľ z ministerstva hospodárstva Peter Žiga. Takisto sa zišli pracovné skupiny pre hospodársku, obchodnú a investičnú spoluprácu, ako aj pre vedecko-technologickú a technickú spoluprácu. Pokiaľ ide o finančnú spoluprácu, rokovali o možnosti zriadenia úverových línií, Bilaterálnej dohode o ochrane a podpore investícií a Dohode o zamedzení dvojitého zdanenia.

2. JCM, Bratislava, Slovensko - 2010

Bolo organizované v Bratislave od 29. do 30. apríla 2010. Počas druhého zasadnutia JCM sa obe strany dohodli na rôznych otázkach vrátane obnovenia Dohody o ochrane a zvyšovaní investícií, ktorá nahradila starú zmluvu z roku 1994. Indonézska delegácia bola vedená generálnou riaditeľkou pre americké a európske záležitosti Retno L.P. Marsudiovou a slovenskú delegáciu viedla generálna riaditeľka pre obchod a ochranu spotrebiteľa Ministerstva hospodárstva SR Eva Szabová. Počas stretnutia obidve strany diskutovali o ďalšom vývoji obchodného okrúhleho stola (BRT), podpore obchodu, energii, poľnohospodársko-spracovateľskom priemysle, obrannom priemysle, investíciách, bankovníctve a spolupráci v oblasti vedy, vzdelávania, kultúry, športu a mládeže.

3. JCM, Bali, Indonézia – 2013

Tretie zasadnutie JCM sa uskutočnilo 2. decembra 2013. Na tomto stretnutí bola indonézska delegácia vedená generálnym riaditeľom pre americké a európske záležitosti ministerstva, Dianom Triansyahom Djanim a slovenskú delegáciu viedol generálny riaditeľ zahraničného obchodu Ministerstva hospodárstva SR Štefan Rozkopál. Na stretnutí sa diskutovalo o rozvoji bilaterálnych vzťahov a pokračovaní v existujúcich dohodách, ako aj o identifikácii potenciálnej bilaterálnej hospodárskej spolupráce vo viacerých kľúčových sektoroch, o obchode a investíciách, štandardizácii, obrane, malých a stredných podnikoch, poľnohospodárstve, lesníctve, životnom prostredí, rybárstve, obnoviteľnej energii, infraštruktúre, výskume a vývoji a sociálno-kultúrnych otázkach a otázkach vzdelávania.

Obchodný okrúhly stôl (BRT)

Jakarta, 2011

Jakarta, 2010

Jakarta, 2011

Bratislava, 2012

Bali, 2013

Obchodné fóra a stretnutia *(Business Round Table / BRT)*

Interakcie medzi podnikateľmi z Indonézie a Slovenska sú jedným z podstatných prvkov pre rozvoj obchodných sietí, vytváranie obchodných príležitostí a úzkej vzájomnej spolupráce pri identifikácii konštruktívnych a tvorivých spôsobov pre prístup k pretrvávajúcim problémom a k ich riešeniam.

Indonézski a slovenskí podnikatelia otvorili svoje prvé obchodné fórum v Bratislave v septembri 2009. Jeho cieľom bolo prinášať obojstranne výhodnú spoluprácu medzi oboma krajinami :

I	September 2009	Bratislava
II	Apríl 2010	Bratislava
III	November 2010	Jakarta
IV	Február 2011	Bangka Belitung, Južná Sumatera a Jakarta
V	Október 2011	Jakarta
VI	Jún 2012	Bratislava
VII	December 2012	Jakarta
VIII	December 2013	Denpasar, Bali

- Piate podnikateľské fórum sa konalo v Jakarte v októbri 2011 počas oficiálnej návštevy prezidenta SR Ivana Gašparoviča v Indonézii. Indonézsky prezident Susilo Bambang Yudhoyono a prezident Gasparovič boli svedkami podpisu 15 memoránd o porozumení (MoU) počas obchodného fóra. Medzi podpísanými memorandami o porozumení boli projekty na vybudovanie elektrární v Batame a Lomboku v Indonézii, vybudovanie cementárne v strednej Jave a Západnej Papue a založenie továrne na výrobu pneumatík v Tangerangu.
- 11. júna 2012 indonézsky koordinačný minister pre hospodárske záležitosti prišiel do Bratislavy na zdvorilostnú návštevu prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča. Návšteva indonézskeho ministra na Slovensku bola sprevádzaná usporiadaním 6. indonézsko-slovenského obchodného fóra v Bratislave. Návšteva a obchodné fórum boli nadväzným pokračovaním návštevy prezidenta Gašparoviča v Indonézii v októbri 2011. Výsledkom 6. obchodného fóra bolo podpísanie investičných kontraktov vo výške 1,2 miliardy USD, na základe ktorých sa indonézski a slovenskí podnikatelia zaviazali implementovať v Indonézii projekty na výstavbu elektrárne, cementárne a továrne na výrobu pneumatík.
- 8. podnikateľské fórum na Bali v decembri 2013 bolo zatiaľ posledným indonézsko-slovenským obchodným fórom, na ktorom sa zúčastnilo 70 indonézskych a slovenských spoločností a podnikov z rôznych sektorov a oblastí. Sektory energetiky a infraštruktúry sú oblasti, ktoré majú obrovský potenciál na ďalší rozvoj. Stretnutie otvoril a zároveň sa ho zúčastnil minister hospodárstva SR Tomáš Malatinský, ktorý bol svedkom podpísania piatich bilaterálnych investičných dokumentov vo výške 850 miliónov USD.

Päť investícií podpísaných v rámci spolupráce počas 8. indonézsko-slovenského obchodného fóra:

1. Priemyselná elektráreň 60 MW (výroba etanolu) v Kalimantane/ Timur, Indonézia, medzi PT. Indowana Power of Indonesia a skupinou Istroenergo Group Levice, Slovensko

Medzináboženský dialóg

Bratislava, 2014

Bratislava, 2014

Jakarta, 2018

Jakarta, 2018

Jakarta, 2018

2. Elektráreň 2x100 MW a 160 km vedenia vysokého napätia 150 Kv v Angane, Kalimantan/ Timur, Indonézia, medzi PT. Indowana Power of Indonesia a skupinou Istroenergo Levice Slovensko;
3. Elektráreň 2x25 MW v lokalite Karimun, Indonézia, medzi PT. Indowana Power of Indonesia a skupinou Istroenergo Levice, Slovensko;
4. Integrovaná cementáreň Maripi a 40 MW elektráreň v Manokwari, Indonézia, medzi PT. Gistec Prima of Indonesia a PIO Kerama Projekt Trenčín, Slovensko;
5. Cementový závod, 1,73 milióna ton v Chiara, Banten, Indonézia, medzi PT. TriutamaDasa Indonesia a PIO Kerama projekt Trenčín, Slovensko;

Medzináboženský dialóg

V súlade so zahraničnou politikou, Indonézska republika podporuje dialóg medzi predstaviteľmi náboženstiev a predstaviteľmi vlády, pre dosiahnutie pochopenia rôznych vierovyznaní, ktoré vo svete existujú. Indonézia pravidelne zvoláva bilaterálny Medzináboženský dialóg a s ním spojené podporné programy s rôznymi krajinami. V tejto súvislosti je Slovensko 25. indonézskym bilaterálnym partnerom v tomto dialógu.

Prvé fórum Medzináboženského dialógu na Slovensku bolo zvolané vo viacerých slovenských mestách od 27. do 31. októbra 2014. Témou fóra bolo „Osvedčené postupy, získané ponaučenia a cesta napred". Cieľom fóra bolo poskytnúť pochopenie pluralistickej spoločnosti Indonézie s rozličnými zvykmi a tradíciami, ktorá dokáže spolunažívať v tolerancii a harmónii. Indonézska delegácia pozostávala z náboženských predstaviteľov islamu, katolicizmu, kresťanstva, budhizmu, hinduizmu a konfucianizmu. Spoločne sa stretli a diskutovali s viacerými slovenskými náboženskými vodcami, pre dosiahnutie spoločného porozumenia. Taktiež, sa stretli so slovenskými náboženskými skupinami na Univerzite Komenského v Bratislave, prednášali na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave a absolvovali stretnutie s bratislavským kardinálom a najvyšším predstaviteľom moslimskej komunity v Bratislave.

Pre zlepšenie chápania indonézskej pluralistickej spoločnosti a jej spôsobu tolerantného a harmonického spolunažívania, navštívil Indonéziu počas 12. až 21. apríla aj bývalý minister zahraničných vecí Pavol Demeš. Stretol sa s viacerými náboženskými lídrami, navštívil niekoľko zbožných chrámov a náboženských škôl v Jakarte, Bandungu a Jogjakarte. Súčasne, dostal možnosť prednášať na niektorých univerzitách o súčasnej roli Slovenska v Európskej únii, ako aj vo svete.

Slovenskí a indonézski misionári

V roku 1914 prišli misionári Božieho slova prvýkrát na ostrov Flores, kde je väčšina obyvateľov katolíkov. V roku 1937 bola založená misia Božieho slova, najväčší kňazský seminár v Maumere na ostrove Flores nazývaný Ledalero. Odvtedy slúžilo v seminári a tiež v ďalších častiach Indonézie mnoho európskych misionárov z Nemecka, Poľska a Slovenska.

V októbri 1968 zavítali Jozef kardinál Tomko a pápež (Jána Pavla II.) na niekoľko miest, vrátane ostrova Flores. Počas svojej návštevy sa stretli s niekoľkými slovenskými misionármi, medzi inými aj s pátrom Jurajom Vojenčiakom, ktorý bol riaditeľom Pápežských misijných diel.

Spolupráca vo vzdelávaní

Andalas Univ. & SUA & OSIVO, Bratislava 2011

SUA & OSIVO & Andalas Univ, Zvolen 2012

Návšteva Trnavskej Univerzity, 2018

So štátnou tajomníčkou ministerstva školstva, 2018

Podpisovanie MoP medzi SPU a IPB, 2018

Podpisovanie MoP medzi SAV a IPB, 2018

Posledných 20 rokov sú na Slovensku 3 indonézski misionári, konkrétne páter Thomas Tulung SVD, ktorý prišiel v roku 2001 ako prvý indonézsky misionár, sestra Sedis Prasedes Pakaenoni a páter Hans Dedyanto Ton SVD. Všetci slúžia v rôznych kostoloch na Slovensku.

Rozvoj misionárskych vzťahov medzi oboma krajinami dokladujú exponáty v Misijnom múzeu v Nitre. V múzeu môžu návštevníci vidieť hudobné nástroje, tkaniny, tradičné odevy, väčšinou z východnej Nusa Tenggary, rezbárstvo z Bali a vypreparované zvieratá z Indonézie.

Vzdelávanie

Indonézia a Slovensko dávajú prioritu rozvoju a posilneniu spolupráce v oblasti vzdelávania od podpísania Dohody o spolupráci v oblasti vedy, vzdelávania, kultúry, športu a mládeže podpísanej v Jakarte 29. marca 2010. Niekoľko univerzít a vedeckých inštitúcií v Indonézii a na Slovensku podpísalo memorandá o porozumení (MOU) alebo dohody o zámere spolupracovať (LOI) so zámerom podporovať a posilňovať spoluprácu v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu.

MOU/LOI - indonézsko-slovenská spolupráca v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu:

	Dátum	INDONÉZIA	SLOVENSKO
1.	2006-11	Indonézska Univerzita	Univerzita Mateja Bela
2.	2010-12-13	Univerzita Gunadarma	Slovenská poľnohospodárska univerzita
3.	2011-10-11	Univerzita Andalas	Slovenská poľnohospodárska univerzita & OSIVO
4.	2012	Technický inštitút v Bandungu	Slovenská akadémia vied
5.	2012-05-21	Indonézska Univerzita	Ekonomická Univerzita v Bratislava
6.	2014-04-01	Univerzita Andalas	Univerzita Mateja Bela
7.	2014-10-30	UIN Syarif Hidayatullah	Univerzita sv. Cyrila a Metoda
8.	2015-04-20	Univerzita Gunadarma	Paneurópska vysoká škola
9.	2016-03-21	Univerzita Surabaya	Paneurópska vysoká škola
10.	2016-06-02	Univerzita Semarang	Trnavská univerzita
11.	2016-10-22	Univerzita Padang	Trnavská univerzita
12.	2016-10-26	Univerzita Atma Jaya	Paneurópska vysoká škola
13.	2017	BATAN* in the framework of IAEA*	Slovenská akadémia vied
14.	2017	Univerzita Gadjah Mada	Univerzita Mateja Bela
15.	2017-01-12	Univerzita Pancasila	Paneurópska vysoká škola
16.	2018-04-30	Univerzita Pendidikan Indonesia	Trnavská univerzita
17.	2018-06-29	Univerzita IPB	Slovenská poľnohospodárska univerzita
18.	2018-06-29	Univerzita IPB	Slovenská akadémia vied
19.	2019-10-23	Univerzita Andalas	Slovenská poľnohospodárska univerzita
20.	2019-10-23	Univerzita Andalas	Univerzita Mateja Bela

*BATAN: Národná agentúra pre jadrovú energiu Indonézie
*IAEA: Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu

Spolupráca v oblasti kultúry

Spoločné tradičné hudobné vystúpenie, Bratislava 2014

Stretnutie bývalých účastníkov Darmasiswa programu, Bratislava 2017

Verejná prednáška pána Pavla Demeša na Katolíckej univerzite Parahyangan, Bandung 2018

Bratislavský letný festival, Bratislava 2017

Filmový festival, Bratislava 2018

Súčasťou spolupráce medzi univerzitami a taktiež aj propagácie Indonézie slovenským študentom, Univerzita Gunadarma a Slovenská poľnohospodárska univerzita (SPU) založili indonézsky kútik na Fakulte ekonómie a manažmentu.

Indonézia bola súčasťou mnohých vzdelávacích podujatí na Slovensku. V roku 2011 sa 18 indonézskych študentov i prednášajúcich zúčastnilo medzinárodnej súťaže a seminárov v odboroch matematika, chémia a životné prostredie. V júli 2018, štyria indonézski študenti získali zlatú, striebornú a dve bronzové medaily na 50. medzinárodnom ročníku chemickej olympiády, ktorý sa konal v Bratislave a Prahe.

Štipendium

Na podporu priateľských vzťahov a porozumenia indonézska vláda ponúka 2 typy štipendijných programov, a to Darmasiswa, poskytovaná ministerstvom vzdelania a kultúry a Indonézske štipendium pre umenie a kultúru, poskytované ministerstvom zahraničných vecí. Tieto programy posilňujú aj bilaterálne vzťahy medzi krajinami. Štipendijné programy poskytujú možnosť väčšieho pochopenia Indonézie v mnohých smeroch.

Darmasiswa štipendium

Tento štipendijný program ponúka všetkým zahraničným študentom z krajín, ktoré majú diplomatické vzťahy s Indonéziou možnosť študovať indonézsky jazyk, umenie a kultúru. Účastníci si môžu vybrať jednu z vybraných univerzít nachádzajúcich sa v rôznych mestách Indonézie. Tento program organizuje ministerstvo školstva a kultúry (MoEC) v spolupráci s ministerstvom zahraničných vecí (MoFA).

Hlavným cieľom programu Darmasiswa je propagovať a zvyšovať záujem o jazyk a kultúru Indonézie medzi mladými ľuďmi z iných krajín. Program bol tiež navrhnutý tak, aby poskytoval silnejšie kultúrne väzby a porozumenie medzi zúčastnenými krajinami. V súčasnosti je zo Slovenska 206 absolventov programu Darmasiswa (v rokoch 2000-2017) a v roku 2018 bolo prijatých 34 ľudí zo Slovenska. Indonézske veľvyslanectvo tiež organizuje aj kurzy indonézskeho jazyka pre vybraných študentov v tomto programe pred ich odchodom do Indonézie.

Indonézske štipendium v oblasti umenia a kultúry (IACS)

Cieľom programu je lepšie porozumenie medzi účastníkmi z členských krajín prostredníctvom rozmanitého umeleckého a kultúrneho dedičstva Indonézie. Program si dáva za cieľ aj kultiváciu kultúry spolupráce, ktorá vychádza z priameho kontaktu a zdieľania kultúr medzi ľuďmi zapojených do programu, čo vedie k prosperujúcim diplomatickým vzťahom v regióne a na celom svete. Doteraz sú zo Slovenska traja absolventi IACS kvôli obmedzenému počtu miest pre každú krajinu.

Prezentácia indonézskej kuchyne

2011

2013

2017

2018

Športové súťaže a turnaje

Paralympijský stolno tenisový tím - Palma Slovakia Open 2015

turnaj v sepak takraw v Bratislave, 2017

Propagácia

Umenie a kultúra

Veľvyslanectvo Indonézie často organizuje propagačné aktivity na podporu kultúry v spolupráci s rôznymi partnermi na Slovensku. Každoročne sa veľvyslanectvo zapája do kultúrneho letného festivalu organizovaného BKIS. Indonézia sa tiež zúčastňuje na rôznych medzinárodných festivaloch, ktoré sa konajú na Slovensku, ako napríklad zborové prehliadky, folklórne festivaly, festivaly rozhlasových programov, svetové festivaly ilustrácií, filmový festival a pod., pričom niektoré boli ocenené.

Niektoré úspechy Indonézskeho tímu, napríklad:

- Medzinárodný festival zborov a orchestrov 21.-24. novembra 2015
- Medzinárodný festival filmov o udržateľnom rozvoji, 4. mája 2018

Dňa 13. mája 2014 podpísali indonézske veľvyslanectvo a Duša Fujary memorandum o porozumení na podporu kultúrneho dedičstva angklungu a fujary. Angklung a fujara sú tradičné hudobné nástroje, ktoré sú registrované v UNESCO ako majstrovské diela ústneho a nehmotného dedičstva ľudstva.

Na podporu indonézskeho umenia a kultúry veľvyslanectvo zriadilo aj umeleckú a kultúrnu skupinu, menovite tanečnú skupinu Smara Gita Art Community Dance, skupinu Rindik Group a skupinu Angklung. Tieto skupiny pôsobili na rôznych kultúrnych podujatiach na Slovensku. Členovia týchto skupín sú nielen indonézania, ale aj slováci.

Indonézia tiež prispieva k tomu, aby sa Bratislava stala pulzujúcim mestom plným života tým, že iniciovala a organizovala podujatie s názvom "Ázijský víkend", ktorý sa konal 27. - 28. júla 2018 spolu s BKIS a piatimi ďalšími ázijskými krajinami (Čína, India, Japonsko, Kórea a Vietnam).

Indonézska kuchyňa

Indonézska kuchyňa sa predstavuje prostredníctvom rôznych festivalov, bazárov a tiež kulinárskych programov v televízii či reštauráciách na Slovensku. Indonézska pražená ryža, kuracie satay s arašidovou omáčkou, pražené rezance a hovädzie mäso "rendang" sú veľmi obľúbené jedlá na Slovensku. V súčasnosti sú na Slovensku tri reštaurácie, ktoré ponúkajú indonézsku kuchyňu, konkrétne reštaurácia Makan v Bratislave, kuchyňa Yusuf v Považskej Bystrici a reštaurácia Enak v Trnave.

Médiá

V oblasti médií podpísali Indonézia a Slovensko MoP o verejnoprávnom vysielaní Rádia Republiky Indonézia (RRI) a Rozhlasu a televízie Slovenska (RTVS) 11. októbra 2011. Podľa tohto MoP budú tieto dve inštitúcie spolupracovať na výmene rozhlasových programov a spravodajstva alebo participovať na rozhlasovom programe organizovanom RRI / RTVS.

Okrem toho bola dňa 13. decembra 2011 podpísaná Dohoda o spolupráci pri výmene spravodajských materiálov medzi agentúrou Antara - spravodajská agentúra Indonézskej republiky a tlačovou agentúrou TASR Slovenskej republiky. Cieľom tejto dohody je spolupracovať pri výmene spravodajských materiálov vrátane spravodajských a

Prezentácia indonézskeho turizmu

Spoznávací zájazd pre Slovákov, 2006

ITF Slovakiatour 2004

ITF Slovakiatour 2007

Obchodné stretnutie cestovných agentov, 2018

ITF Slovakiatour 2018

dokumentárnych správ, fotografií a videozáznamov.

Pre aktualizáciu údajov o Indonézii 22. marca 2018 zorganizovalo veľvyslanectvo Indonézskej republiky stretnutie so zástupcami médií pod názvom „Indonézsky Update“, kde sa okrem iného predstavila aj Indonézska kuchyňa.

Šport

Indonézske bojové umenie ***Pencak Silat*** po prvykrát na Slovensku predstavil pán Valeriy Maistrovoy, ktorý je viceprezidentom Európskej federácie Pencak Silat. Slovenská federácia Pencak Silat bola založená Medzinárodnou federáciou Pencak Silat 5. novembra 2014. Odvtedy sa pravidelne organizujú kurzy pre verejnosť každý utorok o 18:00 hodine na Starorimskej 1a v Rusovciach. Členmi Slovenskej federácie Pencak Silat sú väčšinou Slováci.

Ako súčasť implementácie Dohody o vede, vzdelávaní, kultúre, športe a mládeži, podpísanej v Jakarte 29. marca 2010 veľvyslanectvo Indonézie v spolupráci s Ministerstvom mládeže a športu Indonézie zorganizovalo exhibíciu v sepak takraw pre komunity na Slovensku v decembri 2017.

Indonézske tímy dosiahli úspechy na medzinárodných športových udalostiach na Slovensku. 23.-24. mája 2012 indonézsky športovec vyhral sedem zlatých medailí v Medzinárodnom paraolympijskom turnaji v stolnom tenise. A 12.-17. mája 2015, vyhral ďalší indonézsky športovec zlatú medailu v stolnom tenise na turnaji Palma Slovakia Open.

Cestovný ruch

Hlavným pilierom hospodárskej stratégie vlády Indonézie je prostredníctvom svojich diplomatických misií vyvíjať úsilie na intenzívnu propagáciu indonézskeho cestovného ruchu v príslušných hostiteľských krajinách. Na Slovensku propagačné aktivity aktívne riadi indonézske veľvyslanectvo v Bratislave.

V záujme podpory cestovného ruchu využíva veľvyslanectvo rôzne nástroje mäkkej diplomacie, ktoré väčšinou podporujú ministerstvo cestovného ruchu, ako aj ministerstvo zahraničných vecí. Uskutočnené aktivity zahŕňajú prezentácie, kultúrne podujatia, účasť na veľtrhoch a výstavách, poznávacie zájazdy, obchodné stretnutia medzi cestovnými kanceláriami a štipendijný program o indonézskom umení a kultúre.

Zainteresovanie súkromného sektora sa uskutočňuje aj prostredníctvom priamej spolupráce medzi cestovnými kanceláriami z Indonézie a Slovenska, ako aj poznávacími zájazdami pre slovenských agentov cestovných kancelárií a novinárov. Tieto propagačné aktivity iniciuje veľvyslanectvo, aby propagovalo Indonéziu ako atraktívnu turistickú destináciu pre slovenskú verejnosť. Zapojenie súkromného sektora do vytvárania nových partnerstiev a pracovných vzťahov so slovenskými partnermi a zúčastnenými stranami v oblasti cestovného ruchu má pozitívny vplyv na rozvoj turizmu v Indonézii.

Na získanie väčšieho počtu návštevníkov zo Slovenska sa indonézska vláda rozhodla uľahčiť vízovú byrokraciu. Slovensko je od roku 2016 jednou zo 169 krajín, pri ktorých sa uplatňuje 30 dňový bezvízový vstup. Zrušenie vízovej povinnosti sa môže považovať za pokus minimalizovať byrokratické zaťaženie v odvetví cestovného ruchu a výrazne zvýšiť počet cestujúcich.

Obchodné aktivity

Výsledok neustáleho úsilia veľvyslanectva o podporu cestovného ruchu v Indonézii a bezvízovej politiky sa odráža v narastajúcom počte turistov zo Slovenska. V roku 2018 sa počet turistov pohyboval okolo 9 058 osôb, čo znamená zvýšenie o 186,2% v priebehu 6 rokov (pozri údaje nižšie).

Rok	Počet turistov
2018	9.058 ľudí
2017	8.368 ľudí
2016	6.629 ľudí
2015	5.331 ľudí
2014	3.888 ľudí
2013	3.518 ľudí
2012	3.165 ľudí

Rozvoj hospodárskych vzťahov Indonézie a Slovenska

Slovensko je štvrtým najväčším hospodárstvom z pohľadu Indonézie v strednej Európe. Pre Indonéziu slúži Slovensko ako "Brána do Európy" so svojou strategickou polohou v srdci Európy, ktorá prináša potenciálny prístup do regiónu 600 miliónom spotrebiteľov.

Na druhej strane Slovensko považuje Indonéziu nielen za bilaterálneho partnera, ale aj za vstupnú bránu do regiónu juhovýchodnej Ázie (ASEAN), región, ktorý má kombinovaný hrubý domáci produkt 2,6 biliónov amerických dolárov a rýchlo rastúci trh s viac ako 630 miliónmi spotrebiteľov. Ako popredná krajina v zoskupení ASEAN Indonézia taktiež ponúka zaujímavé obchodné príležitosti v rôznych oblastiach, vrátane poľnohospodárstva a potravinárstva, energetiky, dopravy a logistiky. Keď si uvedomíme, že Indonézia aj Slovensko sa neustále rozvíjajú, prináša to väčší potenciál rozvoj obchodu a investícií medzi oboma krajinami. Po nadviazaní diplomatických vzťahov v januári 1993 Indonézia a Slovensko vytvorili dynamický trend a položili základ pre ďalšie rozvíjanie hospodárskej spolupráce podpísaním Dohody o podpore investícií v júli 1994. Neskôr nasledovalo podpísanie Dohody o zamedzení dvojitého zdanenia v októbri 2000.

V záujme ďalšieho rozširovania a posilňovania obchodných a hospodárskych vzťahov podpísali vlády Indonézie a Slovenska v júni 2002 Obchodnú dohodu počas návštevy indonézskej prezidentky Megawati Soekarnoputri na Slovensku. Obchodná dohoda vstúpila do platnosti po tom, ako indonézska prezidentka vydala Prezidentský dekrét č. 7 v januári 2003. Prezidentka Indonézskej republiky Megawati Soekarnoputri uskutočnila štátnu návštevu Slovenska v dňoch 19. - 20. júna 2002. Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič uskutočnil štátnu návštevu Indonézie v dňoch 9. - 11. októbra 2011. Prezident Gašparovič oplatil štátnu návštevu, ktorá tiež znamenala prvú návštevu slovenskej hlavy štátu v Indonézii. Po stretnutí indonézskeho prezidenta Susila Bambanga Yudhoyona s prezidentom Gašparovičom obe krajiny stanovili deväť priorít bilaterálnych vzťahov, a to: obchod a investície, infraštruktúra a výroba, obnoviteľná energia, potravinová bezpečnosť, cestovný ruch, bankovníctvo, vyššie vzdelanie, kontakty medzi ľuďmi, a médiá. Prezident Gašparovič, ktorý bol počas svojej návštevy sprevádzaný približne dvadsiatimi slovenskými podnikateľmi a predstaviteľmi Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, ktorý sa spoločne stretli so svojimi indonézskymi partnermi na 5. podnikateľskom fóre v Jakarte 11. októbra 2011.

Slovenské podniky ponúkli svoje kapacity v oblasti výstavby elektrární, distribučných staníc s vysokým napätím, energetických rozvodov, transformátorov a poľnohospodárstva. Ďalšími ponukami na potenciálnu spoluprácu

Podpísanie Dohody o ekonomickej spolupráci medzi vládou Indonézskej republiky a vládou Slovenskej republiky, 2. máj 2006

Slovensko-indonézska obchodná komora

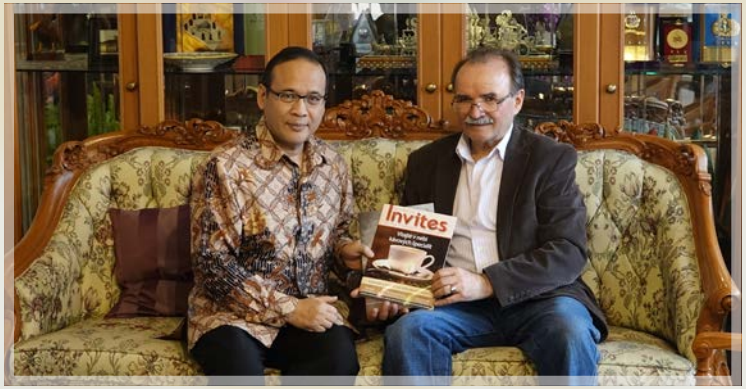

zo strany Slovenska boli jadrová energetika, vojenská technika a zariadenia na úpravu vody. Indonézske podniky privítali ponuky Slovenska a preskúmali ďalšiu možnú ekonomickú spoluprácu v poľnohospodárstve, potravinovej bezpečnosti a cestovnom ruchu.

Potravinová bezpečnosť

S cieľom dosiahnuť sebestačnosť v potravinách a menšiu závislosť na dovoze, najmä pšenice, Indonézia a Slovensko mali spoločný projekt na vývoj osiva tropickej pšenice, ktorá môže rásť v Indonézii. V tomto ohľade Andalaská univerzita a Slovenská poľnohospodárska univerzita v spolupráci so spoločnosťou OSIVO podpísali Memorandum o porozumení pri spoločnom výskume vývoja osiva tropickej pšenice v Bratislave 31. marca 2011.

Projekt sa uskutočnil na univerzite v meste Andalasin Padang v Indonézii, a zúčastnili sa ho rôzni experti / študenti, Národná agentúra pre jadrovú energiu Indonézie a spoločnosť Balitbiogen. Testovanie výsadby sa uskutočnilo v 10 oblastiach v 5 mestách v okolí mesta Padang, Západná Sumatra (Solok, Solok Selatan, Agam, Tanah Datar, Padang Panjang a Bukit Tinggi). V súčasnosti úspešným výsledkom výskumu je proces komercionalizácie v Indonézii. Táto spolupráca je ukážkou úspešnej spolupráce medzi univerzitami.

Obchodné vzťahy

Indonézsko-slovenský bilaterálny obchod dosiahol 156,66 milióna EUR v roku 2017, zatiaľ čo vývoz Indonézie predstavuje 146,60 miliónov EUR a dovoz je 10,06 milióna EUR. Mierne zvýšenie celkového obchodu dosiahlo 151,80 milióna EUR v roku 2016, s vývozom 141,38 milióna EUR a dovozom 10, 419 miliónov EUR. Súčasná obchodná bilancia sa od vzniku diplomatických vzťahov zvýšila desaťnásobne.

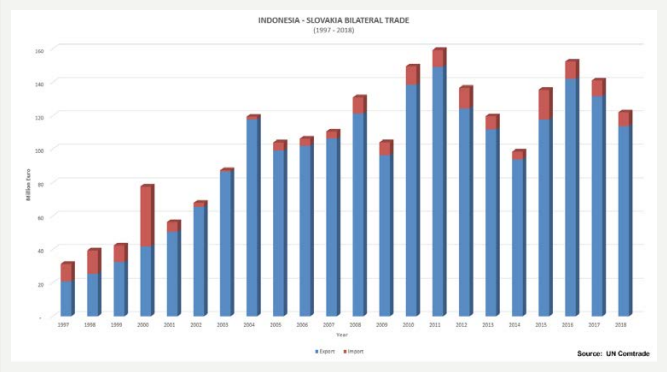

Čísla v grafe však neodrážajú ekonomický potenciál oboch krajín a hospodárske väzby sú stále podhodnotené. Slovensko zostáva vysoko potenciálnym netradičným trhom pre kvalitné indonézske výrobky a komodity ako sú automobilové diely, papier a papierové výrobky, textil, ale aj káva, čaj a kakao, zatiaľ čo Indonézia má obrovský potenciál pre špičkové slovenské elektronické zariadenia a produkty.

Na začiatku obchodných vzťahov mali najväčší podiel na exporte Indonézie na Slovensko prírodné komodity ako kaučuk, a nespracovaný cín, obuv a obuvnícke diely. V súčasnom vývoze Indonézie na Slovensko dominujú elektrické zariadenia a diely, po ktorých nasledujú kaučuk a časti obuvi, čo dokazuje, že Indonézia zásobuje

slovenský elektrotechnický a spracovateľský priemysel. Zatiaľ čo v minulosti boli hlavnými dovoznými artiklami zo Slovenska produkty zo železa (valcované za studena, valcované za tepla, potrubia), munícia a chemikálie, dnes Indonézia dováža predovšetkým výrobné zariadenia, muníciu, autá a lekárske nástroje.

18. Septembra 2019 producent kávy zo západnej Jávy, PT. Inti Gravfarm Indonesia podpísal Memorandum o porozumení so spoločnostou Božské príchute s.r.o. Slovakia o dovoze kávovych zrn v hodnote 1 milióna eur. Iné slovenské spoločnosti taktiež nadväzujú spoluprácu so spočnostami v oblasti technológie, grafického dizajnu a meteorológie počas tohto obdobia.

Investície

Aj v súčasnosti stále existuje veľký nevyužitý investičný potenciál tak v Indonézii, ako aj na Slovensku, na ktorý je potrebné poukázať. Investície do hotelov a letovísk v Seminyaku na Bali už existujú a medzitým ďalší slovenskí podnikatelia objavujú možnosti na ďalšie investície.

Obchodná a priemyselná komora

So zámerom ďalej podporovať obchod a podniky, indonézske veľvyslanectvo sprostredkovalo niektoré programy na zintenzívnenie vzájomných vzťahov medzi Indonéziou a slovenskými podnikateľmi. Indonézske veľvyslanectvo úzko spolupracuje so Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), Slovenskou obchodnou agentúrou (SBA), Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou a Slovensko-indonézskou obchodnou komorou (SIOK) pri podpore obchodu, investícií, ako aj cestovného ruchu a kultúry.

Veľvyslanectvo sprostredkovalo niekoľko návštev indonézskych skupín na Slovensku, aby preskúmalo a podchytilo podnikateľský potenciál, najmä v oblasti energetiky, obchodu, vzdelávania a cestovného ruchu. Indonézska asociácia pre špeciálnu kávu sa zúčastnila na ITF Slovakiatour 2018 a usporiadala podujatie "Indonesian Coffee Experience", ktoré ocenili slovenskí milovníci kávy. Veľvyslanectvo tiež umožnilo stretnutia medzi indonézskymi distribútormi v Európe a slovenskými distribútormi a obchodmi.

Seminár a informačné stretnutie na podporu podnikania v Indonézii sa uskutočnili 24. apríla 2018 v Bratislave na základe spolupráce medzi EU-Indonesia Business Network, Slovenskou obchodnou agentúrou, SARIO a indonézskym veľvyslanectvom.

Uvedomujúc si dôležitosť podpory záujmu podnikateľov bola v júli 2008 založená Slovensko-indonézska obchodná komora (SIOK), ktorá sa nachádza v Bratislave. Jej hlavnou úlohou je posilňovať vzájomnú obchodnú a hospodársku spoluprácu medzi podnikmi Indonézie a Slovenska a zároveň podporovať indonézsky cestovný ruch a kultúru. SIOK zorganizovala početné stretnutia, semináre a obchodné návštevy, vrátane každoročnej najväčšej obchodnej udalosti Trade Expo Indonesia.

Indonézska obchodná a priemyselná komora (KamarDagang dan Industri / KADIN) má Vyšehradský výbor na podporu a riadenie obchodných aktivít medzi indonézskymi podnikateľmi a ich slovenskými, českými, maďarskými a poľskými obchodnými partnermi. So svojimi 34 regionálnymi komorami a 514 okresnými pobočkami indonézsky KADIN pracuje nepretržite na potenciálnych a vzájomne výhodných vzťahoch v oblasti obchodu, priemyslu a služieb so zahraničnými podnikmi vrátane slovenských firiem.

*****

III. Pozdravy od slovenských a indonézskych priateľov

veľvyslanec Lutfi Rauf

veľvyslanec Indonézie na Slovensku v období od 17. novembra 2006 do 30. júla 2008

Bol som vymenovaný za veľvyslanca v Slovenskej republike na rok a tri mesiace. Počas môjho funkčného obdobia som pozoroval, že Slovensko je v integračnom procese vstupu do EÚ, najmä integrácie meny a prisťahovalectva.

V tomto ohľade boli slovenskí ľudia, najmä mladá generácia, otvorenejší pre medzinárodné spoločenstvo. Aktívne hľadali nové príležitosti pre obchod, investície a cestovný ruch. Táto aktivita sa odzrkadlila takisto v entuziazme slovenského podnikateľa nadväzovať obchodné kontakty so svojimi náprotivkami v Indonézii, vrátane ponuky praktického zbraňového systému vyrobeného na Slovensku. V sektore cestovného ruchu počet turistov zo Slovenska v Indonézii takisto vzrástol. Mnoho mladých ľudí zo Slovenska sa tiež uchádzalo o kultúrny štipendijný program, ktorý ponúka Indonézia. Títo študenti sú súčasťou vzťahov medzi ľuďmi, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri bilaterálnych vzťahoch dvoch krajín.

Salón Kumštu

Svet sa zmenšuje, hnev nemá miesto

Lutfi Rauf

veľvyslanec Harsha E. Joesoef, MSc.

veľvyslanec Indonézie na Slovensku v období od marca 2009 do októbra 2012

Všetkým indonézskym priateľom a kolegom na Slovensku,

úprimne oceňujeme vydanie publikácie na počesť 25 rokov od uznania formálnych diplomatických vzťahov medzi Indonéziou a Slovenskou republikou. Formálne v tom zmysle, že obe krajiny Indonézia a Slovensko majú jedinečné vzťahy a právom by mohli byť označené ako "Zhoda vyrobená v nebi". Je to spojenie medzi ľuďmi, ktoré sa vyvinulo a bolo pestované niekedy ešte pred existenciou Indonézie a Slovenska. Úzke vzťahy, ktoré sa začali v roku 1924 s Československom, zahájil čestný konzulárny zástupca v Batávii. Vzájomný vzťah sa udržoval a naďalej eskaloval do súčasnej fázy, kedy Indonézia získala svoju nezávislosť 17. augusta 1945 a cestou zamatovej revolúcie sa v decembri 1992 Československo stáva Slovenskou a Českou republikou.

Existenciu blízkych vzťahov okrem iného dokazujú "topánky Baťa", "motocykle Java", "žiletky Tatra", ktoré sa stali zaužívanými názvami v domácnosti u oboch národov. Takisto fakt, že prezidentka Indonézie navštívila Slovensko v roku 2002 a prezident Slovenska navštívil Indonéziu v roku 2011, sú ďalším dôkazom úzkeho vzťahu. Dobré vzťahy by mali byť vzájomne prospešné. V oblasti kultúry, vzdelávania a cestovného ruchu sme videli mnoho mladých slovákov, ktorí sa zúčastňujú na programoch "Darmasiswa", viac návštevníkov cestuje do oboch krajín. Avšak, čo je dôležitejšie, aj naďalej sa musíme zameriavať na ekonomiku a obchod. Toto zahŕňa prenos technológií, ktoré obe krajiny vlastnia ako konkurenčné výhody, keďže obchod je dnes bez hraníc.

Tri oblasti rozhodne vyžadujú osobitnú pozornosť:

1. Obrana; spolupráca v obrannom priemysle.
2. Energia; rozvoj výroby elektrickej energie, nielen z uhlia, ale toto zahŕňa aj uvedenie do chodu využitie jadrovej energie s jej zložitosťou vo svojich pravidlách a predpisoch.
3. Poľnohospodárstvo; bol uskutočnený rozsiahly výskum pestovania pšenice v tropických klimatických podmienkach, kedy Indonézia dováža pšenicu v hodnote 6 mld. $ ročne pre domácu spotrebu.

Toto je nízko visiace ovocie, na ktoré by sa mali obidve krajiny zamerať, ale určite zároveň pestovať ďalšie príležitosti.

Nakoniec by som chcel pogratulovať k publikácii pripomínajúcej 25. výročie nadviazania formálnych vzťahov Indonézie a Slovenskej republiky, sme si istí, že obidve krajiny budú naďalej rozvíjať vzťahy do ďalšej roviny, ktorá prinesie úžitok všetkým.

Nech nám žehná všemohúci Boh

veľvyslanec Djumantoro Purbo

veľvyslanec Indonézie na Slovensku v období od 14. januára 2013 do 30. januára 2017

Putá, ktoré spájajú

Rok 2018 označuje 25. výročie založenia diplomatických vzťahov medzi Indonéziou a Slovenskom. Je to oprávnený dôvod na oslavu a prejavenie reflexie. Zďaleka to nie je bez významu.

Pri tejto príležitosti je dôležité zdôrazniť význam podpory a posilnenia úzkej spolupráce medzi oboma krajinami a národmi, ktoré sú založené na priateľstve, porozumení a vzájomnom rešpekte. Vo svetle tejto milej príležitosti, keď sa oslavujú putá, ktoré spájajú Indonéziu a Slovensko, s radosťou vítam iniciatívu indonézskeho veľvyslanectva v Bratislave vydať knihu pripomínajúcu 25. výročie našich vzťahov.

Som skutočne poctený, že mám príležitosť podeliť sa o moju osobnú reflexiu pri mojom angažovaní sa v mnohoročnom kolektívnom úsilí o pestovanie, pokračovanie a rozvíjanie bližšieho vzťahu a prospešnej spolupráce medzi oboma krajinami a národmi Indonézie a Slovenska.

Je tu dôvod na optimizmus do budúcnosti, pretože obe strany prejavili záujem o ďalšie zbližovanie vedúce k ďalšiemu zvýšeniu interakcií a vzájomných výmen medzi národmi. Tieto výmeny sú už jednoduchou skutočnosťou a najlepším symbolom priateľstva a partnerstva, v ktoré obe strany dúfajú, ako sú napríklad výmeny excelentnej kvality v inováciách a technológiách, výmeny študentov, lektorov a ich mobility, spolupráca v oblasti kultúry, cestovného ruchu, vzdelávania, výskumu a športových podujatí.

Nemožno zabudnúť na snahy o zblíženie podnikateľských subjektov s cieľom zvýšiť, zlepšiť a rozšíriť obchodné, podnikateľské a investičné aktivity a príležitosti, ktoré sú sprevádzané spoločným záujmom a obojstranným prínosom. Ďalšie napredovanie v rozširovaní a posilňovaní tesnejších vzťahov sú činnosti, ktoré stále prebiehajú. To si vyžaduje oddanosť a kontinuitu.

Nasledujúca časť je mojím osobným názorom, nie nevyhnutne odzrkadľujúcim oficiálny pohľad, s dôrazom na aktivity, udalosti a iné formy podujatí súvisiace s mojimi povinnosťami pri zastupovaní Indonézie na Slovensku počas môjho pôsobenia v Bratislave od 1. decembra 2012 do 31. januára 2017.

Viditeľnejšie a bližšie k Slovensku

Z hľadiska Slovenska, pokiaľ ide o vzdialenosť, je Indonézia vzdialenou krajinou. Je preto dôležité, aby sme uplatňovali stratégiu, vďaka ktorej sa Indonézia stane viditeľnejšou a bližšou k Slovensku tým, že sa bude využívať zvedavosť a nadšenie objavovať všetko o Indonézii, jej podmanivej kultúre, tradíciách, prírodných krásach a exotických chutiach. Ako vidno na obrázkoch vyššie, slovenské krásky oblečené v tradičných kostýmoch z Bali na galavečere slovenskej spoločnosti bez akýchkoľvek problémov, s ľahkosťou, nádherou, farbami a vznešenosťou; skupina indonézskeho študentského speváckeho zboru, reprezentujúceho krajinu s najväčšou moslimskou populáciou, získala veľkú cenu v medzinárodnej súťaži študentských zborov v Bratislave, ktorá je teraz obľúbenou destináciou pre skupiny indonézskych študentských speváckych zborov, ktorí tu prezentujú svoj talent a konkurencieschopnosť.

*****

pani poslankyňa Sri Meliyana

členka indonézskej parlamentnej skupiny priateľstva

Blahoželáme vláde Indonézskej republiky a Slovenskej republiky k oslave 25. výročia nadviazania diplomatických stykov.

Počas týchto 25 rokov bilaterálne vzťahy enormne narástli. Obe vlády úzko spolupracujú v mnohých oblastiach, akými sú poľnohospodárstvo, vzdelávanie, priemysel, obchod a ďalšie. Na takúto dobrú spoluprácu nadväzuje spolupráca medzi-parlamentná a kontakty medzi ľuďmi, ktoré sa z času na čas výrazne posilňujú.

Indonézska parlamentná skupina priateľstva navštívila Slovensko dvakrát a stretla sa s veľmi vrúcnym privítaním zo strany Slovenska. Tiež sa tešíme na návštevu Národnej rady Slovenskej republiky s cieľom upevniť styky medzi dvoma národmi a premostiť vzťahy medzi Indonéziou a Európskou úniou a naopak.

pán Sulaiman R. Saleh, SH

prezident Indonézskej obchodnej a priemyselnej komory, Výbor pre strednú Európu

Spolupráca medzi Indonéziou a Slovenskom prebieha viac ako 50 rokov od čias, keď Slovensko bolo súčasťou Československa a kedy vládu Indonézskej republiky viedol prezident Soekarno.

V tom čase sa bilaterálne vzťahy medzi Indonéziou a Slovenskom neobmedzovali len na obchod, ale rozšírili sa aj na oblasť vzdelávania, keď viac ako 250 študentov z Indonézie študovalo v Československu.

Dvojstranné vzťahy sú bližšie, odkedy sa Slovensko stalo nezávislým štátom v roku 1993. Obchodné vzťahy sú posilňované rýchlym rozvojom a rastom HDP v oboch krajinách, ktorých národy sú veľmi dynamické.

Verím, že vzťahy medzi Indonéziou a Slovenskom sa upevnia a stanú sa stabilnými v týchto náročných časoch globalizácie.

Blahoželáme vláde Indonézskej republiky a Slovenskej republiky k oslave 25. výročia vzniku diplomatických vzťahov.

veľvyslanec Milan Lajčiak

slovenský veľvyslanec v Indonézii v období od decembra 1998 do júna 2003

V mojej diplomatickej kariére som bol vyslaný na viac než 23 rokov do Ázie a mal som príležitosť cestovať cez väčšinu krajín Východnej Ázie. Bez akéhokoľvek zaváhania môžem povedať, že Indonézia, kde som bol vyslaný ako slovenský veľvyslanec v rokoch 1999-2003, zanechala vo mne jedny z najkrajších spomienok v mojej diplomatickej praxi.

Na profesionálnej báze bola Indonézia môj prvý veľvyslanecký post, čo bola výzva sama osebe a ešte významnejšiu rolu hrala v kontexte s mojou akreditáciou do Malajzie, Singapuru, Brunei Darussalam a neskôr do Timor Leste.

Z hľadiska politických okolností som bol svedkom veľmi dramatického obdobia krajiny, éry prebúdzania sa občianskej spoločnosti, formovania demokratických inštitúcií a zrodu nových rozmerov spoločensko-ekonomického vývoja.

Na osobnej báze Indonézia v mojej mysli zanechala hlboké spomienky ako krajina obrovských prírodných krás, bohatej kultúrnej rozmanitosti, krajina priateľských ľudí s usmievavými tvárami, ktorí sú schopní nájsť si svoju cestu cez početné životné ťažkosti a odvážne formovať svoju prosperujúcu spoločnosť.

Som rád, že som mal príležitosť slúžiť v Indonézii a byť súčasťou procesu rozvíjania našich priateľských vzťahov, ktoré postupne prerástli do zdravého, pevného a efektívneho štádia s množstvom spoločných vízií a záujmov. Pri príležitosti dvadsiateho piateho výročia diplomatických väzieb medzi Slovenskou republikou a Indonézskou republikou by som sa chcel pripojiť ku gratuláciám a želaniam prosperity a rozvoja Indonézie a k ďalšiemu budovaniu našich bilaterálnych vzťahov.

*****

veľvyslanec Peter Holásek

slovenský veľvyslanec v Indonézii v období od augusta 2003 do júna 2009

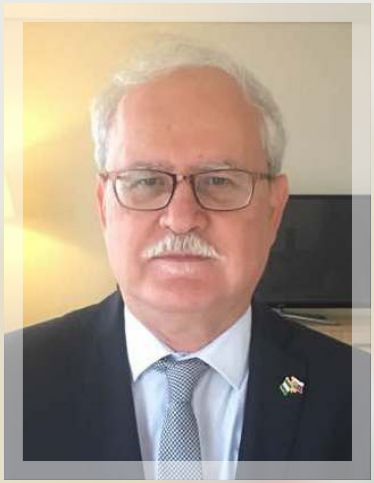

Je pre mňa naozaj veľkým potešením, že sa môžem pripojiť k oslave 25. výročia nadviazania diplomatických vzťahov medzi Slovenskom a Indonéziou. Rád by som využil túto príležitosť, aby som poslal svoje osobné pozdravy všetkým, ktorí k tomu prispeli svojimi úspešnými výsledkami, rovnako ako tým, ktorí efektívne zveľaďujú a ďalej rozmnožujú plody ich úsilia. Som naozaj veľmi rád, že som mal príležitosť byť súčasťou zušľachtenia našich vzťahov počas mojej misie v Indonézii ako veľvyslanca Slovenskej republiky v rokoch 2003 až 2009. Som presvedčený, že vďaka nadviazaniu diplomatických vzťahov v januári 1993 naše krajiny dnes dosiahli významný míľnik v mnohostranných väzbách. Za posledné roky naše dve krajiny uskutočnili významné množstvo bilaterálnych dohôd o spolupráci v oblastiach zahŕňajúcich obchod, investície, ekonomiku a medziľudské vzťahy.

V tejto súvislosti je tiež namieste povedať, že Slovensko a Indonézia sa tešili z dlhodobých priateľských výmen ešte predtým, než sa Slovensko stalo nezávislou krajinou v roku 1993. Počínajúc obdobím po vyhlásení nezávislej Indonézie priateľské vzťahy získali silnejšie zázemie a intenzita výmen vyústila do pevného základu pre komplexný pokrok v ďalších bilaterálnych vzťahoch. Bol som rád, že som mohol pracovať na československom veľvyslanectve na konci osemdesiatych a začiatku deväťdesiatych rokov a mohol tak priniesť časť chutí Slovenska do Indonézie, ako aj pomáhať pri podpore kultúrnej diplomacie Indonézie na Slovensku ako súčasti federácie. Ja som skutočne zdieľal názor, že kultúrna diplomacia je dôležitou vstupnou bránou do krajiny a otvára nové cesty k všestranným vzťahom.

Ak sa pozrieme späť na minulosť neformálnych a formálnych vzťahov, mohli by sme tiež povedať, že dôvodom, prečo sa podarilo udržať tieto vzťahy popri zmenách v medzinárodnom usporiadaní a dokonca ich ešte obnovovať na základe tradičného priateľstva, by mohla byť rovnocennosť a vzájomná dôvera v ľudí a prislúchajúcemu učeniu sa ľudí. Oba národy presadzujú politiku mieru, vzájomného rešpektovania voľby svojho rozvoja, podporujú spoluprácu pri dosahovaní spoločných záujmov, preukazujú vzájomné porozumenie a vzájomnú podporu v otázkach týkajúcich sa základných spoločných záujmov a záujmov každej strany. Ako dobrí partneri oba národy vždy sledujú spoluprácu a rozvoj, ktoré prinášajú víťazstvo pre obe strany, čo prináša svoje výhody našim krajinám, k čomu sa pridružuje veľká dôležitosť výmen medzi ľuďmi a kultúrnym hodnotám, v dôsledku čoho sa posilňuje sociálny základ bilaterálnych vzťahov.

Keďže sa hovorí "Pozerajte sa skôr do budúcnosti, než do minulosti", s potešením konštatujem, že od formálneho založenia diplomatických vzťahov pred 25 rokmi vysokí predstavitelia a diplomati oboch našich krajín prejavili nový impulz ku komplexnému rozvoju bilaterálnej spolupráce a snažia sa naprojektovať smerovanie budúceho rozvoja slovensko-indonézskeho partnerstva. Nemám žiadne pochybnosti o budúcnosti partnerstva s takými čestnými a veľkorysými ľuďmi na oboch stranách, keďže od roku 1993 a dokonca ešte predtým, sa mnohí z nich stali aj mojimi osobnými a rodinnými priateľmi. A som hlboko presvedčený, že ďalšie významné úspechy ešte určite prídu.

veľvyslanec Michal Slivovič

slovenský veľvyslanec v Indonézii v období od februára 2014 do júla 2018

Vo svetovej histórii a v medzinárodných vzťahoch je 25 rokov pomerne krátkym časovým úsekom na hlbšie hodnotenie. Ak však hovoríme o vzťahoch medzi dvoma krajinami, z ktorých navyše jedna vznikla práve pred 25-imi rokmi, ide o významnú udalosť. Ide o míľnik, ktorý ponúka priestor pre obzretie sa dozadu, pre reflexiu, čo sa podarilo dosiahnuť. Som rád, že sa aj ja môžem podeliť o dojmy a prispieť svojou troškou pri príležitosti tohto strieborného jubilea vo vzájomných vzťahoch medzi Slovenskom a Indonéziou.

O Indonézii som sa prvý raz dozvedel na základnej škole počas hodín zemepisu. Vrylo sa mi do pamäti, že táto krajina je zložená z tisícov ostrovov a že je veľmi ďaleko na druhej strane zemegule. Vtedy som ešte netušil, že ma raz vietor zaveje práve do týchto končín a že tu navyše budem oficiálne reprezentovať moju krajinu. Životná cesta je však nevyspytateľná, čo platí pre každého, obzvlášť pre prácu diplomata.

Počas mojich prvých stretnutí s indonézskymi partnermi sme sa neraz zasmiali, keď sme si uvedomili, že celkový počet obyvateľov Slovenska sa rovná polovici populácie Jakarty. Neraz som dostával otázky typu: „Čo môžu mať spoločné dve krajiny, ktoré sú na prvý pohľad tak rozdielne a tak zemepisne vzdialené?“. Iste, Slovensko je vnútrozemská krajina v srdci Európy a Indonézia je ostrovnou krajinou v juhovýchodnej Ázie južne od rovníka. Medzi našimi hlavnými mestami je viac než 10 tisíc kilometrov. Stále však hovorím, že v súčasnom globalizovanom svete zemepisná vzdialenosť nehrá až takú úlohu v bilaterálnych vzťahoch, najmä ak je na oboch stranách vôľa spolupracovať a rozvíjať vzájomnú reláciu. Z pohľadu Slovenska bolo osobitne dôležité, že Indonézia patrila medzi tie krajiny, ktoré ho diplomaticky uznali hneď v prvý deň nezávislosti – 1. januára 1993 - a otvorila v Bratislave veľvyslanectvo.

Po vyše štvorročnom pôsobení v Indonézii som veľmi rád, že môžem konštatovať, že vzájomné vzťahy medzi Slovenskom a Indonéziou, ktoré boli v minulosti tradične veľmi priateľské, sa za uplynulé štvrťstoročie dostali do polohy skutočného partnerstva. Máme podobné alebo rovnaké názory na viaceré medzinárodnopolitické otázky, jednou z nich je napríklad multilateralizmus. Máme spoločný záujem o upevňovanie mieru, bezpečnosti a stability vo svete. V minulosti sa uskutočnilo viacero bilaterálnych stykových aktivít na najvyššej úrovni, vrátane recipročných prezidentských návštev. Intenzívne kontakty sú medzi oboma ministerstvami zahraničných vecí, naši ministri sa často stretávajú na okraji multilaterálnych fór. V ostatnom čase sa zintenzívnila parlamentná spolupráca. Rastie vzájomná obchodná výmena.

Vzťahy medzi dvoma krajinami však nie sú len o politike či ekonomických číslach a štatistikách. Nemenej dôležité sú medziľudské vzťahy. Trvale rastie počet slovenských turistov cestujúcich za slnečnými lúčmi a pamiatkami do Indonézie. Podobne Indonézania objavujú Slovensko. Osobitne ma teší, že aj vďaka kultúrnym aktivitám oboch veľvyslanectiev dochádza k postupnému zvyšovaniu vzájomného povedomia.

Uplynulých 25 rokov bolo vo vzájomných vzťahoch bezpochyby úspešným príbehom, korene sú hlboko zapustené. Som pevne presvedčený, že aj v budúcnosti budeme pokračovať v písaní ďalších krásnych kapitol slovensko-indonézskeho partnerstva, ďalej ho rozvíjať k blahu oboch krajín a ich obyvateľov.

J.E. pán Pavol Demeš

Nezávislý analytik zahraničnej politiky, fotograf a autor. Bývalý minister zahraničných vzťahov a poradca prezidenta SR

Moje indonézske objavy.

Už viac ako desať rokov sa snažím dozvedieť o medzináboženskom dialógu a jeho vplyve na medzinárodné vzťahy. V mojej štúdii som už navštívil mnoho krajín a pripravil niekoľko fotografických výstav a prednášok o tejto aktuálnej téme. Bol som si plne vedomý, že jedného dňa musím navštíviť aj vzdialenú Indonéziu s jedinečnou koexistenciou dominantného islamu s inými náboženstvami. Čas na vyplnenie tohto želania sa stal mimoriadne relevantným, keď sa na Blízkom východe vyskytlo masívne sektárske násilie a diskusia o islame na Slovensku a v celej Európskej únii začala naberať pomerne zápalový kurz po vypuknutí migračnej krízy pred tromi rokmi.

Mal som konečne šťastie navštíviť Indonéziu tohto roku, keď oslavujeme 25. výročie slovensko-indonézskych diplomatických vzťahov. Musím priznať, že moja 10-dňová májová návšteva, ktorá sa uskutočnila vďaka veľkorysosti a organizačnej pomoci veľvyslanectva Indonézie na Slovensku, patrí k mojim najpríjemnejším a najproduktívnejším zahraničným cestám počas mnohých rokov. Z oboch, profesionálnych a osobných dôvodov.

Zakladatelia obrovského multietnického ostrovného štátu, ktorý sa zrodil v roku 1945, veľmi dobre vedeli, že náboženská harmónia bude kľúčom k jeho prežitiu, rastu a prosperite. Do indonézskej štátnej filozofie, známej ako Pancasila, zapojili päť vzájomne súvisiacich princípov, ktoré začínajú s odkazom na Boha:

1. viera v jediného Boha
2. spravodlivé a civilizovaná humánnosť
3. jednotná Indonézia
4. demokracia
5. sociálna spravodlivosť pre všetkých indonézanov

Kým náboženská sloboda je zakotvená v ústave, vláda oficiálne uznáva iba šesť náboženstiev: islam, protestantizmus, rímsko-katolicizmus, hinduizmus, budhizmus a konfucionizmus.

Indonézia (s približne 261 miliónmi obyvateľov) je na svete najľudnatejšou krajinou s moslimskou väčšinou s 227 miliónmi prívržencov v roku 2017 (99% sunnitov). Kresťania (7% protestanti, 2,9% rímskokatolíci) tvorili takmer 10% obyvateľov, 1,6% bolo hinduistov a 0,8% tvorili budhisti alebo iní.

Indonézania si uvedomili, že na zachovanie náboženskej rovnováhy a harmónie to nemôžu nechať iba v rukách náboženských lídrov, ale musia rozvíjať vhodné podmienky aj na štátnej úrovni. Okrem iných inštitúcií vytvorili

veľké ministerstvo náboženských záležitostí s množstvom odborných znalostí a vplyvu.

Počas svojej návštevy som mal šťastie navštíviť mešity, kostoly a chrámy a stretnúť sa s náboženskými predstaviteľmi všetkých šiestich oficiálne uznaných náboženstiev vo svojom vlastnom prostredí. Otvorene som diskutoval o otázkach náboženskej koexistencie aj na troch univerzitách v Jakarte, Jogjakarte a Bandungu a stretol sa s vedúcimi predstaviteľmi komunít, odborníkmi a diplomatmi. Okrem toho som mal príležitosť učiť sa od zástupcov ministerstva náboženských záležitostí, ako aj od ministerstva zahraničných vecí.

V súčasnosti pracujem na fotografickej výstave, ktorú chcem predstaviť na jeseň v Bratislave a neskôr aj v iných slovenských a európskych mestách. Dúfam, že zbierka mojich obrázkov prispeje k lepšiemu pochopeniu tohto fascinujúceho aspektu indonézskeho života, ale aj k racionálnej diskusii o náboženstve a jej úlohe v našich moderných spoločnostiach. Pripájam niekoľko ukážok z tejto zbierky fotografií.

pán Ing. Milan Compeľ

prezident Slovensko indonézskej obchodnej komory (SIOK)

Dňa 30.júla 2018 oslávi Slovensko indonézska obchodná komora (SIOK) 10. výročie svojej existencie. Veľmi dobre si spomínam na deň, keď som v septembri 2008 poslal list bývalému veľvyslancovi Lutfi Raufovi, ktorý bol odvolaný ešte pred ukončením svojej misie na Slovensku, v tejto dobe bol už vedúcim kancelárie protokolu prezidenta Indonézskej republiky, aby som ho informoval o zaregistrovaní SIOK-u ako neziskovej a nevládnej organizácie. Poslaním SIOK-u bolo vytvoriť organizáciu, ktorá by bola nápomocná, flexibilná a reprezentatívna pre vytváranie podmienok pre rozširovanie vzájomného obchodu, turistiky a kultúrnej výmeny. Toto som považoval za potrebné povedať, lebo s p. Lutfi Raufom a jeho zástupcom p. Firdauzie Dwiandikom sme na tému SIOK hodne hovorili a veľa toho zažili.

Dnes na túto dobu rád spomínam. Partnerov pre založenie SIOK-u som hľadal medzi bývalými slovenskými veľvyslancami v Indonézii a aj medzi podnikateľmi. Všetci sme sa zhodli na tom, že založenie takej organizácie má svoje opodstatnenie, ale k jej realizácii sme sa akosi nedostali. Trvalo to viac ako 2 roky, keď som sa rozhodol hľadať stúpencov medzi mladšou generáciou. Oslovil som viacerých, ale ochotu zapojiť sa do práce SIOK-u prejavili len Tomáš Žiak, viceprezident, Július Drugda, viceprezident a Zuzana Sušková, výkonná tajomníčka. V tomto zložení pracujeme dodnes.

Za 10 rokov sme toho veľa zažili. Usporiadali a podieľali sme sa na zorganizovaní desiatok a možno aj stoviek rôznych podujatí. Rád by som spomenul tzv. Indonézske štvrtky, na ktorých vystupovali veľvyslanci, obchodní pridelenci, absolventi študentského výmenného programu Darmasiswa, vrátane Štefana Rozkopala, Petra Holáska, Vladimíra Pristáša, Michaely Kalovej, Danky Mudrákovej a ďalších, aby priateľom a záujemcom priblížili Indonéziu z pohľadu politiky, života bežných ľudí, možností obchodnej spolupráce, kultúry atď. Udalosťou roka bola cesta do Jakarty na Trade Expo Indonesia, ktorej sa okrem vedenia SIOK-u zúčastňovali aj firmy. Okrem návštevy výstavy sme absolvovali stretnutia s celým radom vládnych i nevládnych inštitúcií, obchodníkmi, firmami, medzi ktoré patrilo vedenie obchodnej komory KADIN, ministerstvo obchodu, ministerstvo rybolovu a samozrejme ministerstvo zahraničných vecí. Za nezabudnuteľné patrí stretnutie so súčasnou ministerkou zahraničných vecí pani Retno Lestari Priansari Marsudi, v tej dobe vedúca odboru pre Európske a Americké otázky.

Okrem prijatí množstva delegácií a stretnutí s obchodníkmi, za veľmi aktívne obdobie rozvoja slovensko-indonézskych kontaktov považujem obdobie rokov 2009 – 2012 to je v dobe, kedy vo funkciách veľvyslancov boli pán Harsha Joesoef a pán Štefan Rozkopal, ktorí sa zamerali na vytváranie príležitostí pre podnikanie prostredníctvom biznis fór. Vyvrcholením tohto obdobia bola návšteva prezidenta Ivana Gašparoviča v Indonézii v októbri 2011. Hlavných bodom programu v oblasti obchodu a hospodárskej spolupráce bolo biznis fórum, ktorého sa zúčastnilo viac ako 100 slovenských a indonézskych firiem a počas ktorého bolo podpísaných 15 memoránd o porozumení a podobných dokumentov o celkovom objeme viac ako 2 miliardy dolárov. Medzi najhodnotnejšie patrili projekty v oblasti energetiky, výstavba elektrárni, dovoz komodít, spolupráca v oblasti atómovej energie, hutníctva a baníctva,

spolupráca v oblasti výskumu obilnín atď. Bohužiaľ len malú časť týchto predsavzatí sa podarilo splniť.

Rád spomínam na kultúrno-športové podujatia, ktoré sme organizovali spoločne s občianskym združením Vážska vodná cesta v Leopoldove, hlavne však p. Pikusom a p. Komosným resp. s ich priateľmi a rodinnými príslušníkmi. Na podujatie boli pozvaní primátori, starostovia, podnikatelia, členovia združenia a samozrejme príslušníci indonézskej ambasády. Akcia mala dve časti. Jednou, boli ostré streľby z pištole pod dozorom profesionálov a druhou bol kultúrny program, ľudové spevy miestneho ľudového súboru, ukážka karate a iných bojových umení a mnoho ďalších iných vystúpení. Toto podujatie nikdy nesklamalo. Nadväzovali sa nové vzťahy, hovorilo sa rukami nohami, nezabudnuteľný slovensko-indonézsky jedálny lístok, spev a tanec. Vyvrcholením bolo odovzdávanie cien za dosiahnuté výsledky v streľbe a ďakovná reč p. Raufa.

Keď sme prvý krát navštívili Indonéziu a mali prvé rokovanie na KADIN-e vyslovili sme jedno prianie, „musíme prežiť prvé tri roky“, to je doba počas ktorej expirovalo veľké množstvo podobných komôr. To, že sme toto obdobie prežili a teraz slávime 10 výročie môže znamenať že sme postupovali správne a vybudovali základy dlhodobejšej existencie. Tým nechcem tvrdiť, že sa nám všetko sa podarilo. Chceli sme vybudovať tzv. „Malú Jakartu“ tj. centrum, ktoré by zahrňovalo stálu výstavu toho čo by mohlo zaujímať Slovákov a Stredoeurópanov, kde by bolo biznis centrum, reštaurácia, turistická kancelária a miestnosť, kde by sa mohli odohrávať kultúrno-spoločenské akcie atď. Zatiaľ, aj vďaka p. Dwiandikovi máme dôstojnú spoločenskú miestnosť do ktorej keď vkročíš ťa povzbudí a inšpiruje do ďalších akcií pre rozvoj vzájomnej slovensko-indonézskej spolupráce.

Záverom by som chcel poďakovať všetkým ktorí sa podieľali na rozvoji slovensko – indonézskych vzťahov, hlavne však tým ktorí sa zapojili do aktivít organizovaných pod záštitou, alebo z iniciatívy SIOK-u a to o to viac lebo sa jednalo o prácu bez akejkoľvek odmeny.

Zároveň by som chcel oceniť myšlienku pani veľvyslankyne H.E. Adiyatwidi Adiwoso Asmady ktorá prišla s nápadom zadokumentovať doterajší vývoj vzájomných slovensko-indonézskych vzťahov v knihe k ich 25. výročiu, veď Indonézia bola jednou z prvých krajín ktorá uznala samostatnú Slovenskú republiku a za to jej patrí vďaka.

*****

pán Ing. Vladimir Pristaš

bývalý obchodný poradca na slovenskom veľvyslanectve v Jakarte

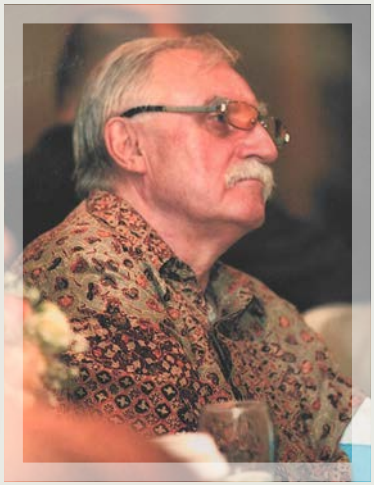

Vzhľadom na dĺžku môjho, s krátkodobými prerušeniami už viac ako 22 ročného, profesijného pôsobenia v Indonézii (v pozícii „dvojnásobného" obchodného radcu na ZÚ SR v Jakarte, poradcu ministra hospodárstva SR T. Malatinského, resp. aktuálne ako konzultanta) môj príspevok bude viac ako osobný.

Môj prvý kontakt s touto inšpiratívnou vzdialenou krajinou bola pracovná večera s vtedajšou pani veľvyslankyňou Sri Andalia Widodo Sastroamidjoyo, počas ktorej sme v priateľskej atmosfére mali možnosť prediskutovať osobné námety na rozvoj bilaterálnej spolupráce. Aj preto keď som v lete 1996 nastúpil na veľvyslanectve SR v Jakarte, teda len viac ako tri roky od etablovania SR a nadviazania diplomatických stykov medzi oboma krajinami, stále bola aktuálna otázka identifikácie strategických prienikov v ekonomickej oblasti.

Pri mnohých nasledujúcich stretnutiach s indonézskymi partnermi som opakovane zaznamenával veľmi pozitívne vnímanú predchádzajúcu obchodnú spoluprácu, ako aj vynikajúci vzťah k samotnému bývalému Československu. Toto bolo spôsobené množstvom indonézskych absolventov najmä technických študijných odborov, ktorí sa po štúdiu v bývalej ČSSR, ešte počas éry prvého indonézskeho prezidenta Soekarna, úspešne etablovali vo viacerých oblastiach hospodárskeho, ako aj verejného politického života v krajine. V tejto súvislosti si spomínam na priateľské stretnutia s ministrom obchodu a priemyslu IR p. Rahardi Ramelanom, ktorý mi poskytol cenné informácie a odporučenia. Pripomienku najkrajších rokov, teda študentského života, som mal možnosť naplno „zužitkovať" aj počas stretnutia s indonézskym viceprezidentom p. Try Sutrisno-m, ktorý využil príležitosť na komunikáciu našimi jazykmi (študoval na Vojenskej vysokej škole pozemného vojska v moravskom Vyškove).

Od prvých dní môjho pôsobenia v Indonézii som získal množstvo úžasných priateľov, ktorí študovali na Technickej univerzite v Bratislave, a ktorých pozitívna emócia k Slovensku nám vytvárala efektívnu bázu pre nadviazanie kontaktov z predchádzajúcich obchodných väzieb a rozvoj nových ekonomických vzťahov so slovenskými partnermi.

Jednou z prvých významných transakcií bola úspešná dodávka bojových vozidiel pechoty pre indonézsku NAVY (TNI-AL) v počte 32 kusov. S odstupom času, keď som počas môjho druhého pôsobenia v krajine mal spolu s pánom veľvyslancom SR v Indonézii Petrom Holáskom možnosť navštíviť veliteľa indonézskych marinérov (KORMAR), boli sme veľmi milo prekvapení, keď sa vyjadril, že naše vozidlá sú vo svojom segmente najlepšie v rámci "vozového parku" Indonézskej armády.

Samozrejmou podmienkou pre efektívny rozvoj bilaterálnej spolupráce je potreba harmonizácie viacerých inštitucionálnych opatrení. Ako perspektívne sme formulovali oblasti expertnej spolupráce vo viacerých

priemyselných odvetviach Indonézie, akými sú výstavba energetických zdrojov, cementární, resp. železničnej a cestnej siete, atď. V prípade týchto „angažovanejších“ foriem spolupráce, ako sú napr. miestne dodávky diela „na kľúč“, sa na mnohých rokovania opakovane otvárala otázka daňovej rezidencie našich spoločností vo vzťahu k príjmom generovaným v Indonézii ako partnerskej krajine.d12. októbra 2000 počas návštevy štátneho tajomníka MZV SR p. J. Chleba v Jakarte bola podpísaná dohody medzi vládami SR a IR o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov spolu s indonézskym partnerom p. Rahardjo Jamtomo-m.

Aj vďaka podpísanej dohode sa nám počas mojej druhej diplomatickej misie v Indonézii, s osobným vkladom pánov veľvyslancov Harshom E. Joesoefom a Štefanom Rozkopalom podarilo zdynamizovať kontakty medzi našimi spoločnosťami a indonézskymi investormi, resp. developermi priemyselných projektov. Prielomovou v tejto súvislosti bola štátna návšteva prezidenta SR I. Gašparoviča v Indonézii v roku 2011 kedy bolo počas sprievodného business fóra podpísaných 12 Memoránd o porozumení medzi spoločnosťami z oboch krajín.

Mal som možnosť byť prítomný aj pri počiatkoch projektu „tropickej pšenice“, ktorej úspešné šľachtenie zabezpečila slovenská spoločnosť Osivo Zvolen a jej sesterská šľachtiteľská spoločnosť Istropol Solary. Problém, s ktorým sa potýkajú indonézski šľachtitelia je vlhké podnebie, ktoré spôsobuje komplikácie pri dozrievaní pšenice. Na druhej strane tropické podmienky Indonézie umožňujú „kompenzáciu“ vo forme zberu dvoch úrod do roka. V rámci indonézskeho programu sebestačnosti v produkcii potravín Istropol Solary analyzovala a zabezpečila 10 genotypov jarnej pšenice, ktoré partnerom zaslala na porovnávacie testy a kvalitatívny potenciál štyroch línií testovanej jarnej pšenice v testoch vykázal najlepšie výsledky v porovnaní s konkurenciou z Japonska, resp. Číny. Projekt sa realizoval pod patronátom Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre a indonézskej Andalas University v Padangu. Odovzdanie čestného doktorátu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity koordinačnému ministrovi pre ekonomické záležitosti IR p. Hattovi Rajasovi bolo vyjadrením ocenenia pri realizácii projektu.

V tejto súvislosti by som chcel osobitne vyzdvihnúť mimoriadny osobný vklad pána minitra Hatta Rajasu, ktorý sa spolu s pánom veľvyslancom Harshom E. Joesoefom stali veľkými priateľmi Slovenska a výrazne prispeli k posilneniu vzájomnej spolupráce. Na pozvanie slovenského partnera, ministra T. Malatinského pán Hatta Rajasa navštívil Slovensko a výrazne nám pomohol v prieniku na indonézsky energetický trh.

Spomedzi aktuálnych projektov spomeniem projekt výstavby 2x60 MW uhoľnej elektrárne na ostrove Batam, v spolupráci so slovenskou spoločnosťou Istroenergo Levice. Spoločnosť má s indonézskym partnerom uzatvorenú zmluvu na generálnu dodávku diela (EPC kontrakt), k podpisu ktorej došlo počas návštevy slovenského ministra hospodárstva SR T. Malatinského v Indonézii. Projekt je aktuálne v štádiu prípravy, pričom slovenský partner sa počas celej doterajšej „pred investičnej fázy“ projektu aktívne podieľal na príprave technickej dokumentácie v súvislosti so získaním koncesie, (základný návrh, resp. „basic design“), ako aj ďalších dokumentov v procese zabezpečenia financovania projektu.

Milo ma prekvapilo tohtoročné pozvanie Združenia indonézskych cementárov (Asosiasi Semen Indonesia) na oslavy 50. výročia uvedenia do prevádzky 3. štátnej cementárne Semen Tonasa na južnom Sulawesi v roku 1968. Bola to slovenská spoločnosť Keramoprojekt Trenčín, ktorá v spolupráci so Strojárňami Přerov (zastrešoval to Techno Export) dodala tento investičný celok s ročnou kapacitou produkcie v objeme 120 tisíc ton Portlandského cementu. Z pohľadu dnešných objemov produkcie nejde o „veľké čísla“, avšak v tom čase bol strategický význam tejto fabriky, v nadväznosti na Semen Padang a Semen Gresik, mimoriadne veľký vzhľadom na dynamicky rastúci

dopyt domáceho stavebného priemyslu. Popri tejto úspešnej dodávke spoločnosť Škoda dodala na kľúč podnikovú elektráreň pre cementáreň.

Indonézia je krásna krajina, ktorú si obľúbila aj celá moja najbližšia rodina. Počas môjho pôsobenia v krajine v diplomatickej funkcii sme spoznali množstvo úžasných a srdečných ľudí. Som veľmi rád, že dodnes mám možnosť s nimi udržiavať kontakt aj počas môjho aktuálneho pôsobenia v pozícii konzultanta slovenskej spoločnosti v teritóriu (pôsobiaca v oblasti energetiky).

Pamätám si ako som v usmerneniach pre našich podnikateľov vždy odporúčal robiť obchod s priateľmi. Napriek dynamike príležitostí v krajine indonézski podnikatelia preferujú spoluprácu na dlhodobej báze a častokrát s dôverne známymi partnermi. S týmto „nastavením" vstupujú aj do rokovaní s novo oslovenými partnermi, resp. záujemcami o spoluprácu. Nevyhnutnou podmienkou úspešného uzavretia kontraktu je nielen profesionálny prístup, ale aj „chémia" osobných interakcií v rámci častokrát zložitých obchodných jednaní. Napriek istej „patetičnosti" takýchto vyjadrení (na riziko ktorých som sa snažil hneď v úvode upozorniť..) som presvedčený, že disponujem podporou týchto tvrdení práve z okruhu slovenských čitateľov tejto pamätnej knihy, ako aj väčšiny „znalcov" indonézskych reálií.

Záverom by som sa chcel vrátiť k, pre publikáciu „meritórnej", oblasti vzájomných diplomatických vzťahov. Myslím že z mojej skúsenosti môžem konštatovať, že bilaterálna relácia mala od počiatku šťastie na personálne obsadenie postov diplomatov na oboch stranách, vrátane partnerov na postoch veľvyslancov, ale aj zástupcov „materských" ministerstiev. Každý z kolegov a partnerov v „zábere" mojich aktivít svojím osobným a teda jedinečným príspevkom v plnej miere napĺňali a dodnes napĺňajú jednu zo zásad výkonu poslania diplomatickej misie v hostiteľskej krajine, akou je „upevňovanie priateľských vzťahov medzi oboma národmi". Efekt vzájomnej podpory a koordinácie mi mnohokrát vo veľkej miere pomohol „otvoriť dvere" do mnohých oblastí a štruktúr indonézskej verejnej správy, profesijných združení, či privátnej sféry.

Príkladom budovania týchto vzťahov je celkom určite aj táto pamätná kniha. Veľmi si vážim oslovenie pani veľvyslankyňou Adiyatwidi Adiwoso Asmady s jej žiadosťou o môj príspevok do publikácie. Rovnako by som rád využil túto príležitosť a poďakoval sa pani veľvyslankyni za jej mimoriadny akcent na ekonomický rozmer modernej diplomacie a jej cennú spoluprácu.

Obom zastupiteľským úradom želám ďalšiu „štvrť storočnicu" úspešnej spolupráce a priateľských vzťahov!

*****

Mgr. art. Barbora Paulovičová

umelkyňa a bývala účastníčka Darmasiswa programu

V modernom svete a rýchlom životnom tempe potrebujeme hlbšie rozvíjať vzory, tradície a hodnoty našich predkov. Program Darmasiswa podporuje rozvíjanie kultúry štúdiom jazyka, hudby a tanca. Vzniká tak akýsi most porozumenia medzi Západom a Východom a posilňujú sa vzájomné vzťahy.

Počas mojej misie v programe Darmasiswa, v rokoch 2008 až 2009 a 2012 až 2013, som objavovala konfrontácie východnej a západnej kultúry. Bolo to hľadanie spoločných prvkov medzi rôznymi náboženstvami, tradíciami, zvykmi a konvenciami. Vykročila som tak na pomyselný most porozumenia medzi dvoma síce vzdialenými, no predsa svojim spôsobom blízkymi svetmi. Dodnes vo svojej tvorbe využívam motívy z Wayang golek, tieňového divadla Wayang kulit a prvky výtvarného štýlu Wayang kamasan, ktoré tvoria strom života Gunungan.

Ing. Juraj Uvira, PhD.

generálny manažér Victory Travel a bývalý účastník Darmasiswa programu

Indonéziu som prvýkrát navštívil v roku 1999 a táto návšteva vo mne zanechala hlbokú stopu. V podobnom čase som sa prvýkrát dopočul aj o programe Darmasiswa, ktorý bol práve v tom období predstavený, a ktorý som o niekoľko rokov neskôr aj absolvoval. Mojím cieľom bolo spoznať lepšie krajinu, jej obyvateľov, ich kultúru a jazyk. Dodnes ma prekvapuje, aký zásadný vplyv na môj celý ďalší život a kariéru malo toto rozhodnutie.

Od počiatku štúdia som prejavoval veľký záujem o kultúru Indonézie, ktorú som počas programu Darmasiswa aj študoval. Po skončení štúdia som udržiaval dobré vzťahy s mnohými indonézskymi umelcami, ktoré sa pretavili aj do organizácie konkrétnych podujatí, pričom za najdôležitejšie z nich považujem zorganizovanie koncertného turné pre rockovú skupinu z Indonézie – The Hydrant. V roku 2009 absolvoval tento kvartet koncert na festivale Pohoda, jednom z dlhodobo najvyššie hodnotených hudobných festivalov. Na tomto podujatí dosahuje každoročne návštevnosť až 30 000 ľudí. Skupina ďalej pokračovala koncertami po veľkých mestách Slovenska a Česka, ako Praha, Brno, Bratislava a Košice. V roku 2017 som zorganizoval veľmi úspešný návrat skupiny Hydrant na európske pódiá, znova spolu s vystúpením na festivale Pohoda.

Okrem organizácie kultúrnych projektov indonézskych umelcov som sa po návrate na Slovensko stal spoluzakladateľom cestovnej kancelárie Victory Travel, ktorá sa odvtedy stala jednou z najväčších cestovných kancelárií, špecializovaných na organizáciu dobrodružných a poznávacích zájazdov na Slovensku. Do nášho portfólia máme zaradené zájazdy do celého sveta, avšak s osobitým dôrazom na Indonéziu, ktorej patrí najširšia sekcia. Každoročne vozíme do Indonézie stovky turistov, aby sme im ukázali krásy tejto tropickej krajiny. Na Slovensku máme rozvinutú blízku spoluprácu s indonézskou ambasádou, pomáhame s organizáciou najrôznejších edukačných prednášok, kultúrnych podujatí, ale taktiež organizujeme cesty slovenských podnikateľov do Indonézie za účelom hľadania nových príležitostí pre biznis. Osobne som ukázal viacerým slovenským podnikateľom priestor a možnosti, ktoré krajina ponúka a mnohí z nich tam zrealizovali úspešné obchody.

Keby som teda mal stručne zhodnotiť program Darmasiswa, myslím, že ide o výnimočný projekt s významným vplyvom na ekonomiku Indonézie a jej obyvateľov. Mladí ľudia z celého sveta získavajú vedomosti o krajine, nadväzujú významné kontakty a ich životy sú už mnohokrát prepojené s touto nádhernou krajinou po celý ďalší čas.

C. Images of Indonesia and Slovakia Relations

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

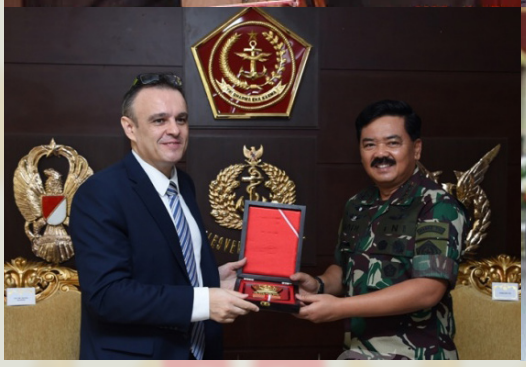

POLNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA

SLÁVA NÁRODA HODNÁ JE OBETÍ! JÓZEF MILOSLAV HURBAN

IAS
Spreading knowledge about
www.asian.sk

Slovenská obchodná
a priemyselná komora
Slovak Chamber

INDONESIA

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UN

VERSITY OF ECONOMICS
IN BRATISLAVA
ACY IN PRACTICE

SLOVENSKÁ AKADÉMIA VIED

INDONESIA
MUHAMMAD SYAIFUL ISLAM, RIZKI KURNIAWAN, ABDULLAH MUQADDAM, DING CHRISTOPER IVAN WIJAYA

MANON LESCAUT

FESTIVAL
DOBREJ CHUTI A VÍNA
7., 8. a
na Hlavnej
fb.com/festivaldobrejch
FESTIVAL
CHUTI A VÍNA
Prešov
ŠCMS
wonderful
indonesia
Republic of Indo

殿福祈

Povolanie
prinášať
život

Z MISIJNEJ
ZBIERKY KARDINÁLA JOZEFA TOMKU

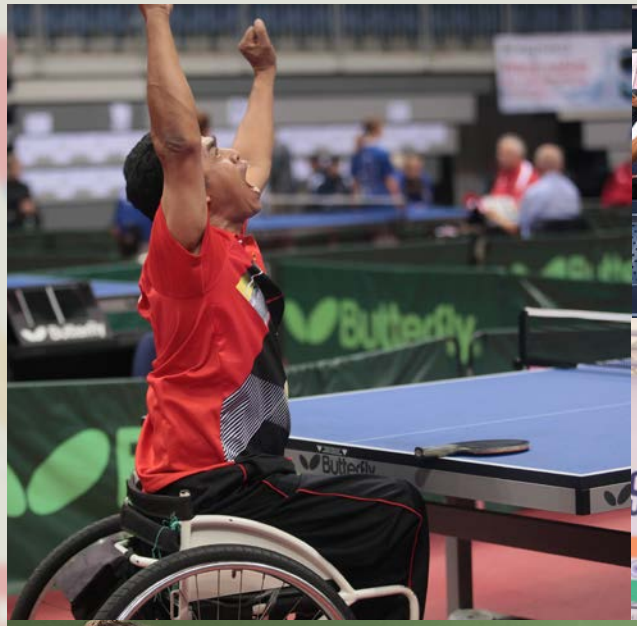
Butterfly

The Diplomatic Friendship
Badminton Tournament
Bratislava, 28 April 2018

Bantuan Dari
Masyarakat Slovakia
Untuk Korban
Bencana Alam
PAKAIAN
ANAK

Štefan Rozkopál
Head of the Office of the President
Slovak Republic

Patronage
Ambassador Adiyatwidi Adiwoso Asmady

Contributors
Ambassador Lutfi Rauf, Ambassador Harsha E. Joesoef,
Ambassador Djumantoro Purbo, Honorable Mrs. Sri Meliyana,
Mr. Sulaiman R. Saleh, Ambassador Milan Lajčiak,
Ambassador Peter Holásek, Ambassador Michal Slivovič,
Mr. Pavol Demeš, Mr. Milan Compeľ, Mr. Vladimir Pristaš,
Ms. Barbora Paulovičová, Mr. Juraj Uvira.

Editorial
Mr. Gunadi Adisasmita
Ms. Lely Meiliani
Mr. Dhanny Perkasa
Mrs. Yoan Nike Afilia
Mr. Syahruddin Lubis

Translation
Mr. Julius Drugda
Mrs. Michaela Mukti
Mr. Oliver Kovalský

Layout
Mr. Setyawan Diponegoro
Mr. Yehuda Gabrielita

Supporting staff
Mr. M. Ridwan
Mrs. Heti Trihastuti
Ms. Oh Mei Ying

Photo credit
Office of the Slovak Presidential Palace
Ambassador Michal Slivovič

Bratislava, September 2018
Published by Embassy of Indonesia in Bratislava

Ambassador and staffs of the Embassy of the Republic of Indonesia in Bratislava, 2018

Copyright
© EMBASSY OF THE REPUBLIC OF INDONESIA